

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Učitelství odborných předmětů

Studijní program: Učitelství odborných předmětů
(kombinace)

SPOLUPRÁCE STŘEDNÍ ŠKOLY S ABSOLVENTEM

**COOPERATION OF SECONDARY SCHOOL
WITH SCHOOL LEAVER**

ZUSAMMENARBEIT FACHSCHULE MIT ABITURIENTEN

Bakalářská práce: 10-FP-KPP-021

Autor:

Ing. Marie Kučerová

Podpis:

.....

Adresa:

Bílá - Petrašovice 55

463 42 HODKOVICE NAD MOHELKOU

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Josef Horák, CSc.

Počet

stran	slov	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
71	15 207	18	4	24	13

V Liberci dne: 29. 4. 2011

Zadání bakalářské/diplomové práce

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Název práce: Spolupráce střední školy s absolventem
Jméno a příjmení autora: Ing. Marie Kučerová
Osobní číslo: P09001247

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 29. 4. 2011.

Ing. Marie Kučerová
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Za odbornou pomoc při tvorbě bakalářské práce bych ráda poděkovala doc. PaedDr. Josefu Horákovi, CSc., který byl vždy ochotný podpořit nové myšlenky a zodpovědět veškeré otázky ke tvorbě práce.

Dále bych ráda poděkovala všem pedagogům, kteří nás po celé tři roky studia svědomitě připravovali na praxi v oboru učitelství odborných předmětů, ale také na tvorbu bakalářské práce.

ANOTACE

Teoretická část práce se zabývá smyslem vzdělání a možnostmi vzdělávání v České republice. Především se práce zaměřuje na významu slova „absolvent“. Současně s popisem různých druhů absolventských titulů jsou uvedeny i způsoby, jak jich dosáhnout.

Následně jsou uvedeny formy spolupráce mezi střední školou a absolventem, a to včetně charakteristik jednotlivých druhů spoluprací a jejich rozdělení podle časového hlediska i míry aktivit jednotlivých stran.

Praktická část je tvořena pedagogickým výzkumem, který byl proveden mezi odborníky z řad pedagogů středních škol v Libereckém kraji. Závěr práce je tvořen doporučením pro střední školy, které obsahuje návody pro navázání a pokračování hodnotné spolupráce.

KLÍČOVÁ SLOVA: vzdělání, absolvent, střední škola, spolupráce a pedagogický výzkum

ANNOTATION

The theoretical part deals with the purpose of education and learning opportunities in the Czech Republic. In particular, the work focuses on the meaning of the word "graduate".

Along with descriptions of various types of graduate degrees there are listed the ways to achieve them. Subsequently, there are the formats of cooperation between secondary school and graduate, including some characteristics of various types of cooperation and sharing by time and extent of activities of different parts.

The practical part consists of educational research, which was conducted between the experts from the ranks of teachers of secondary schools in the Liberec region. The conclusion is made by recommendations for secondary schools, which provide guidelines for establishing and continuation of the valuable cooperation.

KEY WORDS: education, graduate, high school, cooperation and educational research

ANNOTATION

Der theoretische Teil der Arbeit befaßt sich mit dem Sinn der Bildung und den Möglichkeiten der Bildung in der Tschechischen Republik. Die Arbeit richtet sich vor allem auf die Bedeutung des Wortes "Absolvent". Gleichzeitig wird mit der Beschreibung verschiedener Absolventen-Titels die Weise wie man sie erreichen kann angeführt.

Folgend werden Formen der Zusammenarbeit zwischen der Fachschule und dem Absolvent angegeben, einschließlich der Charakteristiken einzelner Arten der Zusammenarbeiten und dessen Einteilung aus zeitlicher Hinsicht und dem Maß der Aktivitäten einzelner Seiten.

Der praktische Teil der Arbeit besteht aus einer pädagogischen Forschung, die unter den Fachleuten aus den Reihen der Fachschulpädagogen in Bezirk Liberec durchgeführt wurde. Der Abschluß der Arbeit besteht aus einer Empfehlung für Fachschulen, die Anleitungen für die Aufnahme und Fortsetzung einer wertvollen Zusammenarbeit enthält.

SCHLÜSSELWÖRTER: Bildung, Absolvent, Fachschule,
Zusammenarbeit und pädagogische Forschung

Obsah

Úvod.....	11
1 Význam vzdělání	13
1.1 Základní prvky vzdělání	13
1.2 Rozdělení vzdělávacích obsahů	13
2 Možnosti institucionálního vzdělávání v České republice	15
2.1 Předškolní vzdělávání	16
2.2 Základní vzdělávání	16
2.3 Střední vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři	16
2.4 Vyšší odborné vzdělávání	17
2.5 Vysokoškolské vzdělávání.....	17
2.6 Vývoj vzdělanosti občanů.....	18
2.7 Vliv vzdělání na trh práce	19
2.7.1 Uplatnění absolventů škol na trhu práce.....	19
2.7.2 Příčiny nezaměstnanosti absolventů	20
3 Absolvent	22
3.1 Postup k získání titulu absolvent	22
3.1.1 Absolvent základní školy.....	22
3.1.2 Absolvent střední školy	22
3.2 Období, než se žák stane absolventem.....	23
3.2.1 Zvolení konkrétního oboru	23
3.2.2 Výběr školy.....	25
4 Spolupráce střední školy s absolventem	26
4.1 Důležitost spolupráce mezi střední školou a absolventem	26
4.2 Potřebné zázemí pro spolupráci	27
4.3 Druhy forem spolupráce	27
4.3.1 Aktivita ze strany školy	27
4.3.2 Aktivity ze strany školy i absolventa.....	28
4.3.3 Aktivita ze strany absolventa.....	30
4.4 Přínosy spolupráce střední školy a absolventa	31
4.4.1 Výhody spolupráce	31
4.4.2 Důvody, proč nespolupracují střední školy a absolventi	31
4.5 Nové formy spolupráce.....	31

4.6	Výzkumy a statistiky pořádané školou	32
4.7	Spolupráce mezi střední školou, absolventem a úřadem práce	32
4.8	Informační a poradenské středisko pro volbu povolání při úřadu práce.....	32
5	Pedagogický výzkum	35
5.1	Příprava pedagogického průzkumu	35
5.1.1	Definice hledaného problému	35
5.1.2	Cíle pedagogického výzkumu	35
5.1.3	Respondent.....	36
5.1.4	Metoda sběru dat.....	37
5.1.5	Tvorba dotazníku	37
5.2	Realizace pedagogického výzkumu.....	38
5.3	Vyhodnocení dotazníků	39
5.3.1	Údaje o respondentech.....	39
5.3.2	Znalosti vedení škol o působení svých absolventů.....	40
5.3.3	Sledování nezaměstnanosti absolventů.....	41
5.3.4	Informace o současné spolupráci středních škol se svým absolventem	42
5.3.5	„Návrh“ do budoucna	45
5.4	Shrnutí vyhodnocení pedagogického výzkumu	45
5.5	Doporučení na základě vyhodnocení.....	46
5.5.1	Možnosti a druhy spolupráce	46
5.5.2	Návod pro navázání hodnotné spolupráce	46
5.5.3	Návod na prohloubení a pokračování hodnotné spolupráce	48
	Závěr	49
	Použitá literatura	50
	Seznam příloh	53
6	Přílohy.....	54

Seznam použitých symbolů

Bc.	bakalář
cit.	citováno
CZ	czech
č.	číslo
FP	fakulta pedagogická
http	Hypertext Transfer Protocol
Ing.	inženýr
ISBN	International standard book number
IPS	Informační a poradenské středisko při úřadu práce
ISO	International Organization for Standardization
KPP	Katedra pedagogiky a psychologie
Mgr.	magistr
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MUDr.	doktor medicíny
MVDr.	doktor veterinární medicíny
obr.	obrázek
Ph. D.	doktor
Sb.	sbírka
SŠ	střední škola
str.	strana
tab.	tabulka
tzv.	takzvaný
Th. D.	doktor teologie
TUL	Technická univerzita v Liberci
ÚP	úřad práce
VŠ	vysoká škola
vyd..	vydavatel
www	World Wide Web
ZŠ	základní škola
%	procenta

ÚVOD

Lidé mají touhu po učení se či vzdělávání již od začátku svého života. Už na malých dětech se může pozorovat, jak se zájmem sledují své okolí a snaží se jej napodobovat, jak pohybem, slovy či mimikou. Tento zájem si lidstvo nese už po tisíciletí. Řada činností a dovedností, které člověk v historii získal, měly právě základ v opakované činnosti, snaze a zájmu se učit.

V řadě historických dokumentů se můžeme dočíst o různých způsobech vzdělávání osob. Často se jednalo o individuální výuku jedince nebo úzké skupiny osob. Vyučování zdaleka neodpovídalo dnešní podobě výuky, většinou se jednalo o učení se cizojazyčných textů nazpaměť bez širších souvislostí. V minulosti nebylo vzdělání umožněno všem, kteří měli zájem o studium. A ani v současné době není umožněno vzdělávat se všem lidem na světě. V řadě rozvojových zemí, a to především z částí kontinentů Afriky a Asie, zůstává vzdělání pouze pro tzv. „vyvolené“ a pro děti z chudých rodin je nedosažitelné.

Ve vyspělých zemích se naopak setkáváme s opačnými případy, kdy školní docházka je poskytována zdarma, ba dokonce s povinností základního vzdělání, a přesto se vlády těchto států potýkají s opačným problémem. Pro řadu žáků a také jejich rodiny, které žijí odlišným způsobem života od západního standardu, je tato možnost překážkou a často se musí tato povinnost vymáhat pomocí soudní moci.

V České republice je zákonem daná povinná školní docházka do základní školy. Po splnění této povinnosti mají žáci a jejich rodiče možnost společně si vybrat další eventuality v následujícím vzdělávání, například mezi odbornou školou, gymnáziem či konzervatoří. Při výběru dalšího studia často rozhoduje doporučení od rodinných přátel, znalost nějakého absolventa konkrétní školy či marketing a reklama konkrétní střední školy.

Velmi často bývá opomíjena pedagogickým sborem a vedením školy možná pomoc z řad absolventů střední školy, a to obzvlášť při doporučování jejich školy, popřípadě při hledání nových žáků do prvních ročníků. K těmto aktivitám mohou být přizváni absolventi konkrétních oborů středních škol, které se potýkají s nízkým zájmem žáků základních škol o studium v daném oboru. Absolventi těchto oborů (pokud mají kladnou zkušenost se střední školou) nepochybně rádi vypomohou.

Kromě toho je velmi často vedením školy opomíjena možnost získání zpětné vazby od absolventů, která je přímo mířena na konkrétní školu. Tato zpětná vazba může mít podobu informací - jaké jsou možnosti uplatnění absolventů střední školy na trhu práce či jaké jsou možnosti dalšího studia pro absolventy konkrétních oborů střední školy. Jedná se o jedinečné sdělení, které je získané od vlastních absolventů. Toto sdělení může vedení školy získat poměrně snadno, při nízkých nákladech a po řadu let. Zároveň tyto informace vedení školy nemůže získat z žádných plošně tvořených studií ani jiných databází, které jsou svým provedením velmi finančně náročné.

1 VÝZNAM VZDĚLÁNÍ

Vzdělání má význam pro člověka a celou společnost. Na důležitost vzdělání poukazuje také základní právní dokument České republiky Listina základních práv a svobod, ve které je pojem „vzdělání“ zmíněn hned několikrát. Například v Hlavě čtvrté věnované Hospodářským, sociálním a kulturním právům je uváděno právo na vzdělání. Například ve větách „Každý má právo na vzdělání.“ [1] a „Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.“ [1]

Pojem vzdělání je často uváděn v souvislosti s pojmem výchova. Jelikož u výchovy je kladeno za cíl, začlenit člověka do dospělé společnosti a zároveň získat vzdělaného člověka. Oba tyto termíny pochází s latinských slov eruditio a educatio. „Termín eruditio (vzdělávání, učení, vědomosti, učenost) se užíval k označení procesů vštěpování nebo spojování základů kultury – například jazyka, vědy, umění atd. Z něj je odvozen význam dnešního termínu vzdělávání.“ [2] Vzdělání slouží člověku k poznání a získání individuální zkušenosti či předání rodové zkušenosti. „Termín educatio (vychovávání, výchova, odchování, pěstování) se užíval v úvahách o morálce a utváření charakteru a při popisech chování k sobě samému a k druhým.“ [2]

Proces vzdělávání začíná již od samotného narození a pokračuje až do dospělosti či stáří. S neformálním vzděláváním se setkáváme během každodenního života, kdy na nás působí velké množství informací a dějů kolem nás. Naopak formální vzdělávání je vyhrazeno především školám a školám.

1.1 Základní prvky vzdělání

Vzdělávání je tvořeno ze čtyř základních prvků (Horák, 2008. str. 7), které jsou vždy zastoupeny. Vzdělání obsahuje:

- poznání světa (poznání dějů a jevů v přírodě a společnosti, pochopení vztahů mezi jevy a poznatky),
- dovednosti (umění správně mluvit, psát či objevovat a řešit problémy),
- hodnoty (pochopení vztahů mezi složkami a jejich nenahraditelnosti)
- a vlastnosti člověka (tělesný a duševní rozvoj).

1.2 Rozdělení vzdělávacích obsahů

Obecně je možné vzdělání rozdělit na všeobecné a odborné (Vališová, Kasiková, 2007. str. 144), které lze popsat jako:

- „Všeobecné vzdělání je chápáno jako souhrn nejobvyklejších předpokladů pro společenské fungování člověka, předpokladů pro mnohostranný rozvoj osobnosti v takovém rozsahu, který člověk potřebuje pro vykonávání těch druhů činností, které je invariantní vzhledem k typům profesionálního vzdělání a zároveň je základem pro kterýkoliv z těchto typů.“
- „Odborné vzdělání je určováno jako souhrn předpokladů k vykonávání určité profese. Jde tedy o vědomosti, dovednosti, schopnosti a postoje, které jsou zaměřeny k výkonu určité kvalifikované profese.“

Snahou současného vzdělávání je klást důraz na širší všeobecné vzdělání, tedy zabránění předčasné specializaci žáků a zároveň přechod mezi všeobecným a odborným vzdělávacím obsahem je plynulý.

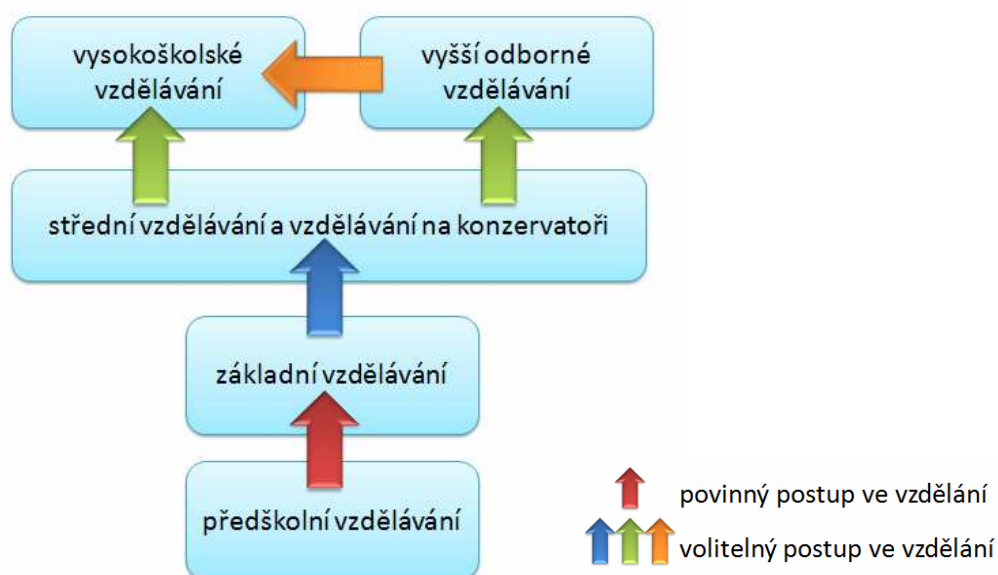
2 MOŽNOSTI INSTITUCIONÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Po roce 1989 došlo v českém školství k několika změnám od let předchozích. Především byly změny provedeny ve vzdělávací politice, a to v oblastech řízení škol, financování a v subjektech, které mohou poskytovat nabídku vzdělávání. V nabídce škol přibyla vzdělávací zařízení zřizovaná a provozovaná soukromými osobami.

Vzdělávání v České republice začíná již od útlých let dítěte a pokračuje přes období dospívání až po dospělost. Současnou tendencí je nepřestávat a vzdělávat se po celou dobu života, a to včetně stáří. Podle školského zákona se může vzdělávací soustava rozdělit na několik základních částí:

- předškolní vzdělávání,
- základní vzdělávání,
- střední vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři,
- vyšší odborné vzdělávání
- a vysokoškolské vzdělávání.

Úplný obrázek školské soustavy České republiky ze zdrojů Ústavu pro informace ve vzdělávání je uveden v příloze č. 61. Pro základní představu je níže uvedeno zjednodušené schéma této školské soustavy.

Obr. 1 Zjednodušené schéma školské soustavy

2.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je zajišťované mateřskými školami. Navštěvují je děti většinou ve věku 3 až 6 let. Zde je kladen důraz na rozvoj osobnosti dítěte v oblastech rozumových, tělesných, citových a mezilidských vztahů. Přednostně jsou přijímány děti, které budou navštěvovat poslední ročník mateřské školy před nástupem do školy základní.

2.2 Základní vzdělávání

Základní vzdělávání se dělí na první a druhý stupeň základní školy a trvá pod dobu 9 let. Obvykle do základní školy docházejí žáci ve věku 7 - 15 let. Žáci zde získají základní vzdělání a docházení je povinné. Tuto povinnost upravuje zákon č. 49/2009 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

V 5. a 7. ročníku základní školy mají žáci možnost přestoupit na gymnázium, kde nadaní žáci mají možnost většího rozvoje jejich talentu. Víceletá gymnázia tak mohou připravit své žáky na vyšší vzdělání na vyšších odborných či vysokých školách.

2.3 Střední vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři

Vzdělání na středních školách probíhá u žáků ve věku 15 – 19 let. Tuto kategorii je možné rozdělit na školy zprostředkovávající:

- všeobecné vzdělávání zajišťované gymnázii,
- odborné vzdělávání s obory zakončenými maturitní zkouškou,
- odborné vzdělávání s obory zakončenými výučním listem
- a konzervatoře.

„Oblast středního školství a vzdělávání v konzervatoři, stejně jako předškolní, základní, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, upravuje školský zákon z roku 2004. Stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.“ [3]

Gymnázia zajišťují především vzdělání talentovaných dětí, které připravují k dalšímu studiu na vysokých či vyšších odborných školách. Jedná se o osmi, šesti či čtyřleté studium zakončené státní maturitní zkouškou.

Střední odborné školy, kde žák studium zakončí taktéž maturitní zkouškou, připravují žáky na výkon odborné činnosti, a to po dobu čtyř let. Jedná se obvykle o obory zaměřené na - ekonomiku, pedagogiku, techniku, sociálně - právní odvětví a řadu dalších oborů.

Střední odborné školy, kde žák studium zakončí po třech letech závěrečnou zkoušku a získá výuční list nebo po čtyřech letech studium zakončí maturitní zkouškou s výučním listem. Žáci se připravují na výkon povolání v dělnických profesích

Studium na konzervatoři poskytuje svým žákům všeobecné vzdělání a připravuje je práci v oblasti umělecké či umělecko-pedagogické. Studium zpravidla tvá 6 až 8 ročníků a je zakončené absolutoriem.

2.4 Vyšší odborné vzdělávání

Jedná se o poměrně novou možnost vzdělávání absolventů středních škol v České republice, ale přesto se ještě řídí školským zákonem. „Novelou školského zákona z r. 1995 byly od školního roku 1995/96 zavedeny jako nová řádná součást vzdělávacího systému. Většina těchto institucí vznikla a dosud působí při středních odborných školách stejného nebo podobného zaměření.“ [3]

Absolventi těchto škol končí studium obhájením diplomové práce a státní závěrečnou zkouškou, kdy student již získává titul Dis. Prostřednictvím novely školského zákona z roku 2004 došlo ke zjednodušení přestupu studentů z vyšších odborných škol na školy vysoké.

2.5 Vysokoškolské vzdělávání

Vzdělávání na vysokých školách se na rozdíl od předchozích možností vzdělávání řídí samostatným zákonem – Zákonem o vysokých školách. Na vysokých školách je možnost studovat tři druhy studia.

- Bakalářské studium, které trvá 3 až 4 roky a je zpravidla zakončeno obhájením bakalářské práce a státní závěrečnou zkouškou. Student získá titul Bc.

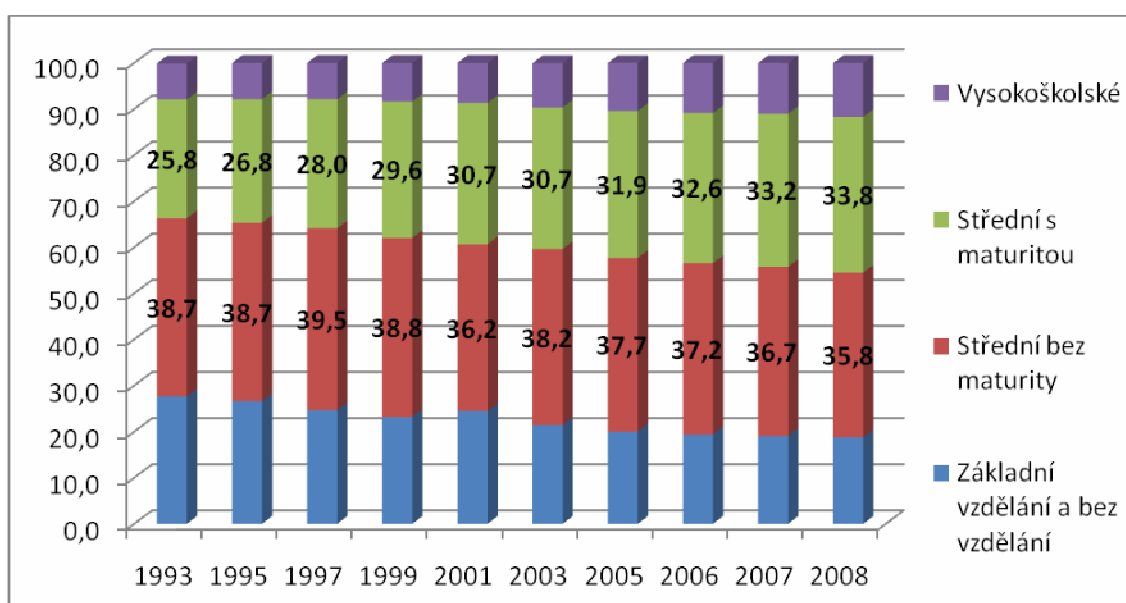
- Magisterské studium po dobu 4 až 6 let, které je zakončeno diplomovou prací a taktéž státní závěrečnou zkouškou. Student získává titul – Mgr., Ing., MUDr., MVDr. a další.
- Absolventi magisterského studia mohou dále pokračovat studiem doktorským, které trvá 3 až 5 let, které je ukončeno obhajobou disertační práce a státní doktorskou zkouškou. Student získá titul Ph.D. nebo Th.D.

2.6 Vývoj vzdělanosti občanů

Český statistický úřad pravidelně zveřejňuje vývoj ve vzdělání obyvatelstva České republiky, a to v jednotlivých letech. Data jsou získávána od občanů ve věku 15 a více let.

Počet osob, které ukončily své vzdělání základní školou (v grafu označeno modře jako základní vzdělání a lidé bez vzdělání) či absolvovaly střední školu, kde získaly výuční list (v grafu označeno červeně jako střední vzdělání bez maturity), za období 1993 a 2008 výrazně klesl. Naopak je znatelný nárůst vzdělání obyvatelstva, které bylo ukončeno maturitou. Za 15 let se jedná o nárůst 8 % v počtu osob, které ukončily vzdělání maturitou.

Z grafu je patrná tendence obyvatelstva, že v průběhu 15 let zakončují vzdělání vyšším stupněm vzdělání. Naopak klesá počet absolventů s nižší úrovní vzdělání, jako je základní škola či střední škola s výučním listem a naopak roste počet absolventů středních škol s maturitou a vysokoškoláků. Za období 15 let se počet středoškoláků s maturitou zvýšil o 8%.

Obr. 2 Graf - Vzdělání obyvatelstva ve věku 15 a více let v procentech [4]

2.7 Vliv vzdělání na trh práce

Informace o vývoji vzdělanosti občanů České republiky poukazují na to, že na trhu práce se za posledních 15 let zvýšilo množství absolventů středních škol s maturitou, kteří hledají volné pracovní místo. Proto je zapotřebí vzdělávat absolventy tak, aby na trhu práce byl o ně větší zájem a ti našli rychleji práci ve svém oboru.

Aby došlo k zajištění rozvoje společnosti a ekonomiky, je zapotřebí mít dobře fungující oblast vzdělávání, která je schopná v určitém rozsahu reagovat na potřeby trhu práce. „Je důležité, aby pracovní síla, která vstupuje na trh práce, byla již v rámci vzdělávacího procesu připravována tak, aby byla dobře uplatnitelná, schopná pružně se adaptovat na nové podmínky, reagovat na nové tendence a trendy a připravená dále se rozvíjet a vzdělávat.“ [5]

Tyto poznatky jsou podloženy statistikami zveřejněnými na stránkách Národního ústavu odborného vzdělávání. V dalších dvou podkapitolách jsou uvedeny zprávy k uplatnění absolventů škol na trhu práce a příčiny nezaměstnanosti absolventů.

2.7.1 Uplatnění absolventů škol na trhu práce

Podle statistiky zůstává po ukončení školní docházky na odborné škole s obory zakončenými výučním listem téměř 90 % absolventů v oboru nebo v pozicích příbuzných vystudovanému oboru. U absolventů odborných škol, kde vzdělání je zakončené maturitní zkouškou, je tomu právě naopak.

Obr. 3 Graf – Práce ve vystudovaném oboru, odborné vzdělávání s obory zakončenými výučním listem, rok 2009 [6]

Absolventi odborných škol s obory zakončenými maturitní zkouškou zůstávají pouze necelými 40 % přímo v oboru a 42 % v oboru příbuzném. Ze statistik je možné

pozorovat, že žáci z odborných škol zakončených maturitou setrvávají v oboru mnohem méně, než tomu je u absolventů s výučním listem.

Obr. 4 Graf - Práce ve vystudovaném oboru, odborné vzdělávání s obory zakončenými maturitní zkouškou, rok 2009 [6]

Možnou odpověď na tak nízké procento absolventů v oboru poskytuje další průzkum provedený tentokrát mezi úředníky pracovního úřadu v kapitole o příčinách nezaměstnanosti absolventů č. 2.7.2.

2.7.2 Příčiny nezaměstnanosti absolventů

V souvislosti s uplatněním absolventů středních škol na trhu práce jsou hledány i příčiny jejich nezaměstnanosti. Pro zjištění těchto příčin byli osloveni pracovníci úřadů práce, kteří mají největší zkušenosti a denně se setkávají s nezaměstnanými absolventy. V průzkumu mohli pracovníci úřadu (respondenti) zvolit více příčin nezaměstnanosti absolventů.

Mezi hlavní příčinu nezaměstnanosti byla zvolena nedostatečná odborná praxe, která je především zřejmá u studentů středních odborných škol s maturitní zkouškou na rozdíl od oborů s výučním listem. U těchto žáků s výučním listem je studium uspořádáno tak, že žáci tráví jeden týden ve škole a druhý týden na praxi, tím je zajištěna dostačující odborná praxe.

Učební či umělecké praxi žáků nebo také praktickému vyučování se věnuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon) v § 65 o organizaci středního vzdělávání. Například dovoluje průběh praxe i v období školních prázdnin. Případná

odměna za vykonanou práci je řešena taktéž v zákoně č. 561/2004 Sb., školský zákon v § 122 o hmotném zabezpečení a odměně za produktivní činnost.

Dále praxi řeší vyhláška o středním vzdělání a vzdělání v konzervatoři č. 13/2005 Sb. v rozsahu § 12 – 15, kde se podrobněji uvádí odborný výcvik, cvičení, učební praxe a odborná či umělecká praxe. V této vyhlášce jsou uvedeny náležitosti smlouvy o podmínkách praktického vyučování, ale také například časová dotace na praktické vyučování s rozdílem pro první a ostatní ročníky.

Kromě toho je praxe žáků ošetřena i v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, přesněji § 229 odborná praxe absolventů škol a § 391 žáci střední školy, konzervatoře a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky nebo studenti vyšší odborné školy. Některé zmíněné části zákonů jsou uvedeny v plném znění v příloze č. 6.2.

Další příčiny jsou vysoké počty absolventů v oboru a dlouhodobý nezájem o absolventy v oboru. Zde je zřejmé, že střední odborné školy „produkují“ velké množství absolventů, kteří již po ukončení školní docházky mají velké problémy s uplatněním na trhu práce.

Obr. 5 Graf – Příčiny nezaměstnanosti absolventů podle pracovníků úřadů práce [6]

3 ABSOLVENT

Pojem absolvent je v pedagogickém slovníku (Průcha, 1995) uváděn jako „Ten, kdo splnil všechny podmínky dokončení studia na střední či vysoké škole, v kursu či jiném vzdělávacím programu a získal patřičné osvědčení“.[12]

3.1 Postup k získání titulu absolvent

Na otázku žáků „Jak se stát absolventem?“ je možné nalézt odpověď ve školském zákoně. První krok je v podobě přijetí ke studiu na střední škole, kde se podmínkám přijetí ke studiu věnuje § 59 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů. Následně je zapotřebí plnit povinnou školní docházku (§ 68 zákona 561/2004 Sb., školský zákon) a další povinnosti s tím spojené.

Závěru studia se věnuje část školského zákona, která se nazývá Ukončování středního vzdělávání, v hlavě II – Ukončování středního vzdělávání. Tato část se věnuje způsobům ukončení studia a závěrečným zkouškám.

3.1.1 Absolvent základní školy

Docházka na základní školu je v České republice povinná a je ukončena splněním všech požadovaných podmínek (viz. kapitola 2.2). Ukončení základního vzdělávání se věnuje školský zákon § 54 zákona 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů, „Dokladem o dosažení základního vzdělávání je vysvědčení o úspěšném ukončení devátého ročníku, popřípadě desátého ročníku základního vzdělávání, vysvědčení o úspěšném ukončení druhého ročníku šestiletého gymnázia nebo čtvrtého ročníku osmiletého gymnázia.“

Úspěšné ukončení základního vzdělávání je jedním z nejdůležitějších předpokladů pro přijetí žáka do dalšího stupně vzdělávání. Dosažené výsledky žáků značně ovlivní výběr střední školy a případný obor studia.

3.1.2 Absolvent střední školy

Způsob ukončení středního vzdělávání se liší podle druhu střední školy. Tedy podle toho, zda se jedná o zakončení maturitní zkouškou nebo pouze závěrečnou zkouškou. Školský zákon ukončení středního vzdělávání popisuje takto:

- „Vzdělávání ve vzdělávacích programech, oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s výučním listem se uskutečňuje

závěrečnou zkouškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání s výučním listem je vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list.“ [7]

- „Vzdělávání ve vzdělávacích programech, oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou se uskutečňuje maturitní zkouškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou je vysvědčení o maturitní zkoušce.“ [7]

3.2 Období, než se žák stane absolventem

V poslední třetině studia na základní škole je žák již směřován k tomu, aby se ke konci školní docházky rozhodl, v jakém oboru, popřípadě na jaké střední škole by chtěl dále studovat. Žákovi se snaží v rozhodnutí napomoci jak pedagogové, odborníci z pedagogických poraděn, tak samozřejmě i jeho rodiče.

Konečné rozhodnutí často ovlivní další život žáka na několik let, jedná se o významné rozhodnutí, na které je kladen velký důraz. Zvolení správného oboru je úzce spojeno s následným uplatněním žáka na trhu práce.

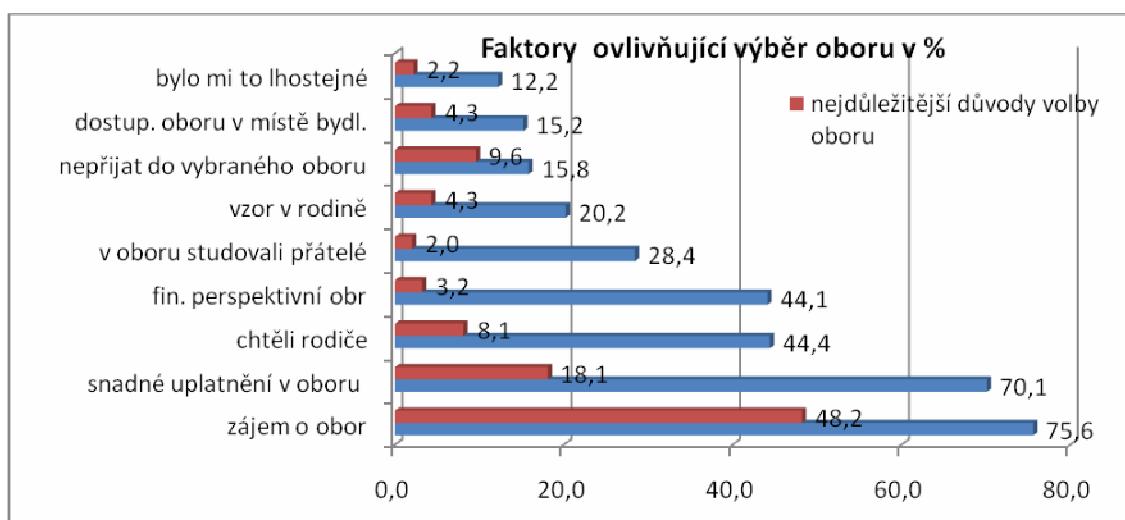
3.2.1 Zvolení konkrétního oboru

Volba konkrétního oboru střední školy ovlivní budoucí povolání a kariéru žáka.

Toto rozhodnutí je podmíněno sérií faktorů, jako například:

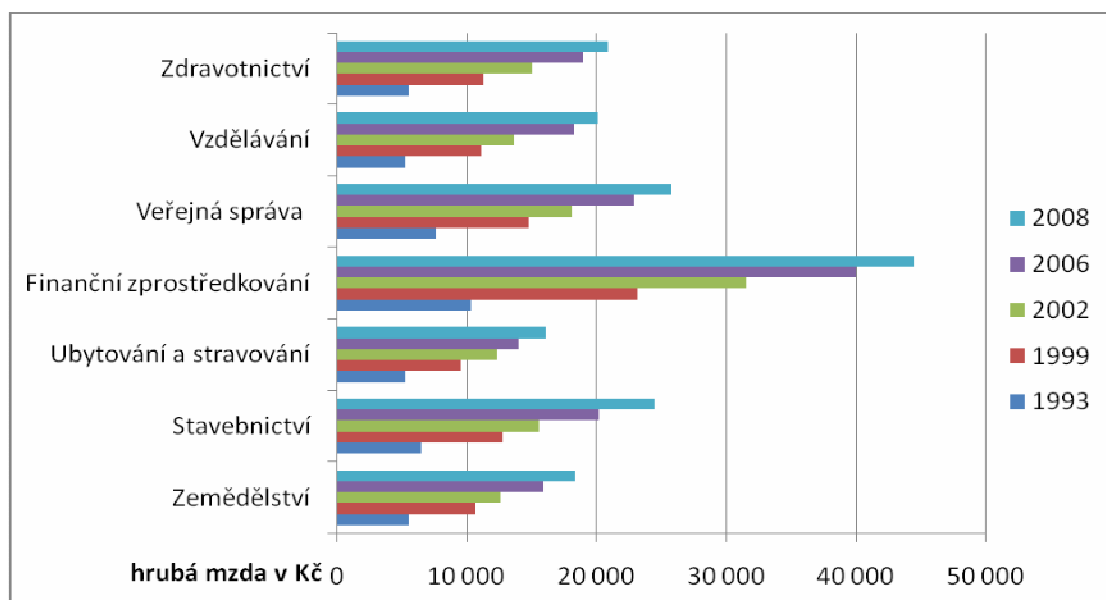
- schopnosti a zájmy žáka (zájem o obor),
- kapacita jednotlivých studijních oborů,
- nabídka studijních oborů v okolí místa bydliště,
- podmínky přijímacího řízení do středního vzdělávání,
- uplatnění na trhu práce po dokončení oboru (perspektiva oboru),
- finančního ohodnocení pracovníků v daném oboru,
- možnosti dalšího vzdělávání v oboru,
- v neposlední řadě vliv rodiny a řada dalších faktorů.

Konečné rozhodnutí o dalším studiu je většinou kompromisem mezi uvedenými faktory. Některé faktory, které vedly k rozhodnutí, je možné podložit i statistickými daty. Například Národní ústav odborného vzdělávání provedl průzkum faktorů ovlivňujících výběr studia žáků základních škol, kde žáci mezi hlavní důvody zvolení oboru uvedli na prvním místě zájem o obor a dále to, že se v oboru snadno najde uplatnění. Určitou roli hraje i požadavek rodičů.

Obr. 6 Graf – Faktory ovlivňující výběr oboru studia [8]

Jako čtvrtý nejčastější důvod pro zvolení oboru bylo uvedeno, že v oboru lze vydělat hodně peněz. Toto tvrzení potvrzuje i níže uvedený graf s jednotlivými odvětvími národního hospodářství. Některá odvětví jsou skutečně lépe platově odhodnocena. Například výše hrubé mzdy v odvětvích, která se zabývají finančním zprostředkováním, patrně ani nelze srovnávat s odvětvím zabývajícím se ubytováním a stravováním, kde rozdíl ve výši průměrné hrubé mzdy je v několika desítkách tisíc korun.

Obr. 7 Graf - Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v národním hospodářství podle odvětví [9]

3.2.2 Výběr školy

K samotnému výběru oboru často dochází na základě referencí a prezentace střední školy. Často je škola studentovi škola doporučena kamarády, rodinnými příslušníky nebo pedagogy. Důležitý je také způsob, jakým se škola prezentuje na veřejnosti, respektive její pověst a pověst studentů/absolventů.

Zájemci o studium si zjišťují informace o vybrané škole a navštěvují dny otevřených dveří. Mezi předměty jejich zájmu zpravidla patří vybavení školy, atmosféra ve škole a v neposlední řadě tzv. úspěšnost jejich absolventů. Pod úspěšností absolventů je možné zahrnout například uplatnění absolventů na trhu práce (uplatnění ve vystudovaném oboru) nebo další studium absolventů. Proto řada středních škol sleduje další působení svých absolventů a vedou si vlastní databáze, například o počtu nezaměstnaných absolventů, v jakých oborech působí, popřípadě, zda pokračují ve studiu.

4 SPOLUPRÁCE STŘEDNÍ ŠKOLY S ABSOLVENTEM

Po splnění všech povinností a složení státní závěrečné zkoušky, dochází k ukončení školní docházky a z žáka se stává absolvent. Často opustí budovu školy s vysvědčením a osvědčením o úspěšném ukončení střední školy, někdy navíc svým pedagogům poděkuje za trpělivost při výuce. Mnohdy se jedná o poslední chvíle, které žák stráví na střední škole, popřípadě v poslední kontakt s pedagogy a vedením střední školy.

V tento okamžik může být položena otázka „Není škoda po tolika společně strávených hodinách ve školních lavicích pozbýt navzájem získanou důvěru a přátelství?“. Studenti však poměrně často udržují kontakty mezi sebou, a to i po ukončení školní docházky, a setkávají se na školních srazích nebo i mimo ně. Občas mezi ně na srazy zavítají i jejich pedagogové, ale jejich komunikace je většinou pouze na úrovni přátelské.

4.1 Důležitost spolupráce mezi střední školou a absolventem

Během let strávených na střední škole se mezi žákem a pedagogem vytvoří kontinuita, která je založená na důvěře a často i přátelství či partnerství. Po odchodu ze střední školy absolvent získává řadu nových zkušeností či další vzdělání, a pokud zůstane v oboru, který vystudoval, tak neustále prohlubuje získané znalosti ze střední odborné školy. Proto se absolvent klidně může stát partnerem svému bývalému učiteli a řešit s ním odborné poznatky.

I přestože absolvent nezůstane přímo v oboru, může se tak pro střední školu stát důležitým zdrojem informací. Jedná se o informace, které absolvent sdělí pedagogům, ke kterým má důvěru, a tyto poznatky jsou bez jistého zabarvení.

Získané informace od absolventů středních škol, ať už se jedná o kladné ohlasy či naopak o záporné, jsou vždy pro vedení střední školy, popřípadě ostatní pedagogický sbor, důležitou zpětnou vazbou. Například prostřednictvím různých databází a dotazníků od různých sdružení řešící problematiku absolventů (popřípadě pracovní úřady), se vedení střední školy nedozví tolik potřebných informací, které jsou přímo směřované na konkrétní střední školu.

Sdělení absolventů je vždy směřované konkrétně na školu, na které studovali. Jedná se tedy o informace, které mají nezastupitelné místo pro hodnocení školy jakožto

samotné a zároveň také pro získání zpětné vazby z trhu práce či možnosti dalšího vzdělání svých žáků popřípadě absolventů.

4.2 Potřebné zázemí pro spolupráci

Aby došlo ke kvalitnímu navázání spolupráce mezi absolventem a střední školou, je velmi důležité prostředí, ve kterém spolupráce bude probíhat, popřípadě již probíhá. Toto prostředí musí být nápomocné a podporovat tuto spolupráci, jedině takto je možné docílit získání potřebných informací a efektivně je využít pro zlepšení výuky na střední škole.

4.3 Druhy forem spolupráce

Spolupráce se mezi absolventem střední školy a vedením (popřípadě pedagogy) může mít několik podob. První způsob spolupráce je, kdy je aktivní postoj ke spolupráci ze strany střední školy; příklady jsou uvedeny v části 4.3.1. Druhý způsob je, když aktivitu ke spolupráci vyvíjí obě strany stejně; příklady aktivity ze strany školy i absolventa jsou uvedeny v části 4.3.2. Poslední možností je, když iniciativu při navazování spolupráce vyvíjí především absolvent; příklady jsou uvedeny v části č. 4.3.3.

Některé formy spolupráce se mohou lišit, jak pro střední odbornou školu, tak gymnázium. Případné rozdíly pro gymnázia jsou vedeny vždy pod odstavcem jednotlivých druhů spoluprací.

4.3.1 Aktivita ze strany školy

Aktivita při navazování spolupráce může být vyvíjena i ze strany samotné střední školy směrem k absolventovi. Podoby této spolupráce mohou být:

- pořádání pravidelných setkání absolventů a pedagogů při výročí střední školy,
- vytvoření spolku pro pravidelné setkávání absolventů střední školy,
- využívání jmen úspěšných absolventů s jejich svolením pro propagaci střední školy popřípadě oboru,
- vedení školy a pedagogové aktivně vyhledávají témata pro zadání projektů a soutěží pro žáky střední školy v praxi u absolventů.

4.3.2 Aktivita ze strany školy i absolventa

Aktivita ze strany školy i absolventa jsou vyvíjeny se stejnou iniciativou obou stran. Druhy spolupráce je možné rozdělit do časových úseků od dokončení střední školy až do vyššího věku absolventa.

a) Období krátce po ukončení školní docházky je vymezeno přibližně třemi lety.

V tomto období získává škola nejrychlejší zpětnou vazbu o obsahu a rozsahu své výuky pro uplatnění žáků v praxi, případně i zkušenosti žáků s hledáním volných pracovních míst se svojí kvalifikací. Často jsou předávány i informace o možnostech dalšího vzdělání absolventů střední školy. Informace jsou získávány prostřednictvím:

- pravidelného setkávání vedení/pedagogů s absolventy,
- rozesílání dotazníků absolventům a
- komunikace s třídním učitelem.

Pomocí těchto forem spolupráce jsou nejčastěji získávány tyto informace:

- zkušenosti absolventa s hledáním volných pracovních míst a jeho setkáním se zaměstnavatelem,
- požadavky potencionálních zaměstnavatelů na absolventa,
- zda absolvent použil a popřípadě v jaké množství nabyté informace a zkušenosti během studia na střední škole ve své následné praxi,
- co naopak absolvent postrádal ve výuce na střední škole a tyto informace byly důležité pro jeho další praxi v oboru,
- zkušenosti se spoluprací pracovního úřadu při hledání volného místa pro absolventa (požadavky a zkušenosti pracovního úřadu s umísťováním absolventů z dané střední školy do praxe) a
- možnosti dalšího studia při dokončení střední školy (doporučení různých typů vyšších odborných škol a vysokých škol, popřípadě rekvalifikačních kurzů – informace o požadavcích na žáka a o náročnosti přijímacího řízení popřípadě náležitosti dalšího studia na určité škole).

Mezi absolventem a střední školou mohou vzniknout také další formy spolupráce:

- setkání absolventů se současnými žáky střední školy a předání zkušeností s hledáním pracovního místa nebo o možnostech dalšího studia na vyšších

odborných školách či vysokých školách (podmínky přijímacího řízení a požadavky na studenty)

- pomoc vedení střední školy s propagací střední školy nebo konkrétního oboru (jako absolventi mají největší zkušenosti s konkrétní střední školou, které mohou předat potenciálním zájemcům a jejich rodičům ke studiu na konkrétní střední škole).

Spolupráce se střední školou se u absolventů gymnázií částečně liší od absolventů středních odborných škol. U většiny studentů gymnázií se předpokládá další studium na vyšších odborných či vysokých školách. Proto se zde spolupráce zaměřuje především na doporučení absolventů na konkrétní typy škol popřípadě obory pro další studium, přijímací řízení na těchto školách a další nároky na studium.

b) Období několika let po ukončení školní docházky

Období několika let po ukončení školní docházky na střední škole je charakteristické menší intenzitou spolupráce, než tomu bylo u předchozího období. Tato doba nelze ohraničit nebo definovat roky, ale určitými událostmi v životě absolventa, jelikož již dosáhl určité pracovní pozice a postavení. Samozřejmostí je, že již má daleko více zkušeností v určitém oboru. Často má absolvent dokončené vysokoškolské vzdělání a stává se tak již odborníkem ve svém oboru. V tuto chvíli se již může stát pro střední školu rovným partnerem na odborné úrovni. Druhy spolupráce mezi absolventem a střední školou jsou určovány pracovním postavením absolventa. Často toto partnerství navazuje na předchozí společnou spolupráci z předešlých let.

- Jelikož je absolvent již často odborníkem v oboru, škola s ním může konzultovat aktuální novinky a změny v oboru, popřípadě řešit směřování výuky žáků.
- Spolupráce mezi školou a absolventem může být i na přípravě, realizaci či pouze vyhodnocení projektů a soutěží pořádaných pro žáky střední školy.
- Znalosti absolventa z oboru mohou být prezentovány žákům na přednáškách či diskuzích mezi absolventem a současnými žáky střední školy, čímž žáci získají aktuální informace ke svému oboru a z praxe.

U gymnázií je specializace žáků poměrně široká, proto zkušenosti absolventů z různých oborů mohou sloužit jako vodítko současným žákům pro zvolení jejich budoucího zaměření. Často mohou být zkušenosti absolventů prezentovány prostřednictvím přednášek, diskuzí nebo příspěvků do školního časopisu.

c) Období, kdy absolvent je v roli rodiče

Jedná se o období, které je řadu let po ukončení školní docházky na střední škole a absolvent je již v roli rodiče. Pokud byl absolvent spokojen s průběhem studia, s prostředím střední školy a následným uplatněním ve zvoleném oboru, často doporučí stejnou školu svému potomkovi. Hlavním důvodem je v tomto případě znalost prostředí, často ještě části pedagogického sboru, ale i zvoleného oboru, která usnadňuje rodičům a jejich dětem rozhodnutí na konci základní školy při volbě střední školy. Takovéto doporučení může směřovat od absolventa nejen k vlastním dětem, ale také k ostatním příbuzným a známým. Takovéto doporučení je nejlepší reklamou pro střední školu.

4.3.3 Aktivita ze strany absolventa

V některých případech je spolupráce započata výraznou aktivitou ze strany absolventa. Jedná se především o příklady spolupráce uvedené níže.

- Pozice ve společnosti (popřípadě pokud je majitel společnosti) dává možnost absolventovi nabídnout spolupráci například ve formě praxe žáků střední školy ve společnosti popřípadě i nabídky volných pracovních míst. Často se absolventi dotazují vedení školy na doporučení na konkrétní žáky pro umístění do jejich společnosti.
- Absolventi mohou být sponzoři školy a účastnit se na spolufinancování různých projektů na střední škole.
- Absolventi často mohou být iniciátoři a zadavateli různých soutěží a projektů pro žáky střední školy. Často mohou výsledky použít pro další činnost společnosti. U středních odborných škol se může jednat i o spolupráci na praktických maturitách.

4.4 Přínosy spolupráce střední školy a absolventa

Spolupráce mezi střední školou a absolventy může mít řadu podob. Přesto očekávání od různých druhů spolupráce mohou být rozdílná, a to jak z pohledu školy, tak i z pohledu absolventa. Mohou mít řadu výhod a naopak i nevýhod.

4.4.1 Výhody spolupráce

Spolupráce mezi střední školou a absolventem má řadu výhod, které jsou dány velmi přátelským vztahem, který zpravidla absolvent ke své střední škole a pedagogům má. Vždy je lepší navazovat spolupráci s partnerem, kterého znáte a dokážete odhadnout jeho chování, a máte mezi sebou dobrý vztah. Toto partnerství nabízí otevřený prostor pro sdělení všech podmínek spolupráce bez zatajení podstatných informací pro získání maximálních výhod plynoucích ze spolupráce.

Střední škola tak získává zdroj, na který se může kdykoliv obrátit pro navázání spolupráce nebo získání potřebných dat pro svůj další rozvoj a výuku. Stejně tak získává i samotný absolvent.

4.4.2 Důvody, proč nespolupracují střední školy a absolventi

Spolupráce mezi střední školou a absolventem nemusí mít vždy pouze jen pozitiva. Jelikož se často jedná o velmi úzkou formu spolupráce, je zde zapotřebí vložit do projektu velké množství důvěry. Často mohou projekty mezi oběma stranami obsahovat i finanční závazky, a proto je důležitá i spolehlivost obou stran.

Bohužel často řada spoluprací skončí právě na nedodržení předem domluvených podmínek nebo na pouhé neochotě jedné ze stran. K řadě spoluprací ani nedojde, jelikož jedna ze stran má natolik špatné zkušenosti z předchozích akcí, že odmítne vstupovat do další.

4.5 Nové formy spolupráce

Při kontaktu střední školy s absolventy je možné navázat takovou formu spolupráce, do které již nemusí být začleněna škola samotná, ale stane se prostředníkem při začátku této formy spolupráce, a to mezi absolventy samotnými. Kdy se například jedná o setkávání absolventů střední školy na různých projektech, soutěžích či různých akcích. Zde také mohou absolventi novou spolupráci navázat.

4.6 Výzkumy a statistiky pořádané školou

Řada středních škol spolupracuje se svými absolventy a získává tak množství zajímavých informací. Dalším případným podpůrným zdrojem těchto informací jsou i organizace, které pracují s absolventy, a to především s těmi, kteří nemohou najít vhodné pracovní místo nebo se jim nepodařilo uspět u přijímacích zkoušek na vyšší odbornou nebo vysokou školu.

Takto získaná data vedení střední školy používá dále podle druhu svého charakteru. Například přistoupí k úpravám oborů s ohledem na jejich aktuálnost a lepší uplatnění svých absolventů na trhu práce nebo zjištěné statistiky a data může umisťovat do závěrečných zpráv či hodnocení střední školy.

4.7 Spolupráce mezi střední školou, absolventem a úřadem práce

Pracovní úřady sídlí v každém okresním městě a často mají i řadu dalších menších poboček v okrese. Úřady práce spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Například pro Liberecký kraj jsou v Jablonci nad Nisou, Semilech, České Lípě a samozřejmě v Liberci. Dohromady mohou absolventi hledající volné pracovní místo navštívit 15 poboček v okolí svého bydliště.

Úřady práce získávají informace od nahlášených uchazečů o volná místa, tedy respektive od absolventů střední školy. Databáze může zahrnovat údaje o tzv. čerstvých absolventech (tedy těch, kteří aktuálně ukončili školní docházku), anebo o absolventech, kteří již ukončili školní docházku na konkrétní střední škole před delším časem.

Příklad takovéto databáze je na obecných stránkách úřadu práce <http://portal.mpsv.cz>. Zde pod záložkou školy a obory je možné na základě zadaných parametrů vyhledat počty absolventů škol, kteří jsou evidováni na úřadech práce. Tato databáze zahrnuje informace o konkrétních okresech či školách (střední odborné školy, gymnázia, vyšší odborné školy i vysoké školy). Z této databáze může čerpat jak vedení střední školy, tak zároveň uchazeči o studium na střední škole.

4.8 Informační a poradenské středisko pro volbu povolání při úřadu práce

Na každém úřadu práce se nachází centrum pod názvem Informační a poradenské středisko při úřadu práce (ISP). Toto středisko nabízí širokou škálu služeb pro žáky základních i středních škol a jejich absolventům, popřípadě jejich rodičům

či školským zařízením. Samozřejmě všechny poskytované služby ISP jsou bezplatné.

Mezi základní služby střediska patří:

- pomoc žákům při hledání svého budoucího povolání,
- poskytnutí informací o možnostech a podmínkách studia (střední a vysoké školy v regionu, ale i v celé České republice),
- poskytnutí informací o uplatnění absolventů jednotlivých oborů v praxi (situace v regionu, ale také v celé České republice) včetně možností rekvalifikačních kurzů.

Další služby, které středisko nabízí na stránkách úřadu práce. [17]

- IPS nabízí ke shlédnutí krátké informativní videofilmy, které dokumentují obrazem i slovem základní pracovní činnosti jednotlivých profesí, včetně ukázek konkrétního pracovního prostředí.
- IPS poskytuje: podrobné popisy jednotlivých profesí obsahující výčet pracovních činností, používaných pracovních prostředků, popis pracovního prostředí.
- IPS má k dispozici: počítačový program pro samoobslužné testování profesních zájmů ve vazbě na povolání a příslušné vzdělání.
- IPS provádí: individuální a skupinové poradenství pro žáky ZŠ, absolventy škol a další zájemce z řad veřejnosti, související s volbou povolání a jejich následným uplatněním v praxi.
- IPS organizuje besedy: pro žáky ZŠ k volbě prvního povolání pro budoucí absolventy středních škol k problematice vstupu do zaměstnání, trhu práce, seznámení s činností úřadu práce a možnostech dalšího studia.
- IPS pořádá: v podzimních měsících ve spolupráci se školami akce pod názvem „Burza škol“, jejímž smyslem je získání co nejširšího množství informací od zástupců středních škol, středních odborných učilišť a dalších vzdělávacích zařízení v regionu.
- IPS jako součást úřadu práce spolupracuje se všemi odděleními ÚP, zvláště s odděleními rekvalifikací, analýzy trhu práce a poskytuje všechny dostupné informace z těchto oblastí:
 - informace o možnostech rekvalifikací,
 - aktuální přehled nových pracovních míst
 - možnosti rekvalifikace.

Mezi další služby centra patří také nabídka informačních letáků o jednotlivých povoláních v regionu a konkrétních školách, karet povolání a celostátní přehled o povoláních. Středisko nabízí poradenství a individuální konzultace. Letáček centra se základní nabídkou služeb je uveden v příloze č. 6.3.

5 PEDAGOGICKÝ VÝZKUM

Jednorázový pedagogický výzkum byl tvořen respondenty z řad pedagogů a ředitelů středních škol. Cílem pedagogického výzkumu bylo pomocí zvolených metod zjistit informace o současné spolupráci středních škol se svými absolventy. Dalším záměrem výzkumu bylo na základě získaných výsledků navrhnout školám další možnosti pro zlepšení spolupráce se svými absolventy.

Pro sběr dat byla zvolena metoda vyšetřovací pomocí dotazníku, který byl zaměřen na zjištění motivů, postojů a názorů pedagogických pracovníků k danému tématu. Výzkum byl tvořen ze dvou částí. První část předcházela samotnému sběru dat a byla tvořena přípravou výzkumu včetně zkušebního provedení pedagogického výzkumu na malém vzorku respondentů. V druhé části byl proveden samotný výzkum. Obě části jsou složeny z několika dalších kroků, které jsou důležité pro správně provedený pedagogický výzkum.

5.1 Příprava pedagogického průzkumu

Příprava pedagogického výzkumu byla provedena v několika krocích, které jsou důležité uskutečnit před samotným dotazováním. Jedná se zpracování podkladů pro samotnou realizaci výzkumu. Podstatné je například správně definovat hledaný problém, podle něhož je možné stanovit cíl výzkumu.

5.1.1 Definice hledaného problému

Výzkum byl zpracován pro účely bakalářské práce. Účelem studie bylo ověřit, zda probíhá určitá komunikace mezi střední školou a jejím absolventem a především určit o jaký způsob spolupráce se jedná. Popřípadě, pokud spolupráce neprobíhá mezi zmíněnými subjekty, tak určit důvod a nalézt příčiny či konkrétní překážky, které brání spolupráci.

5.1.2 Cíle pedagogického výzkumu

Záměrem pedagogického výzkumu je sběr dat od respondentů z řad pedagogických pracovníků na středních školách a získání informací o způsobech spolupráce. Na základě vyhodnocení výsledky pak provést návrh řešení spolu s doporučeními pro další zlepšení spolupráce.

Zároveň v případech, kde spolupráce s absolventem není navázána, provést návrh možností na určení spolupráce. Vymezení výhod, které střední škola touto spoluprací získá.

5.1.3 Respondent

Zdrojem potřebných informací pro pedagogický výzkum je respondent. Tedy lidé (žáci, studenti, pedagogičtí pracovníci, rodiče a další), kteří jsou v odborné literatuře nazýváni respondenti. Ve statistickém názvosloví je hovořeno o jednotkách základního souboru.

Pro pedagogický výzkum byla zvolena jedna skupina respondentů z řad pedagogických pracovníků. Proto do samotného úvodu dotazníku byly zvoleny takové otázky, které slouží k charakterizaci respondenta (v tomto případě školy, na které respondent působí). Dotazované respondenty lze charakterizovat jako:

- odborníky z řad pedagogických pracovníků,
- na střední škole působí již po určitou dobu a mají přehled o spolupráci střední školy se svými absolventy,
- zpravidla se jedná o osoby, které jsou ve vedení střední školy a
- může se jednat i o osoby, které mají spolupráci s absolventy ve své kompetenci.

Celkem bylo osloveno 50 středních škol z Libereckého kraje, kde jejich jmenný seznam je uveden v příloze č. 6.4.1 a 6.4.2. Celkem na zaslaný dotazník odpovědělo 56 % oslovených. Do seznamu oslovených škol byly vybrány střední školy se sídlem na severu Čech se zaměřením na Liberecký kraj.

Dohromady je v Libereckém kraji k 1. 10. 2010 51 středních škol (zdroj Liberecký kraj, 2010), kde 13 středních škol zřizuje soukromý subjekt a 38 středních škol zřizuje samotný Liberecký kraj. Přehled zaměření středních škol včetně počtu zastoupení v Libereckém kraji je uveden v tabulce níže.

Do seznamu středních škol v Libereckém kraji je zařazeno také Středisko praktického vyučování AUTO, s. r. o., bohužel uvedený email nebyl platný a jiný kontakt se nepodařilo získat. Z důvodu špatného kontaktu, ale také protože se jednalo pouze o středisko praktického vyučování a nikoli střední školu, bylo toto středisko z dotazování vyloučeno.

Tab. 1 Přehled zaměření středních škol v Libereckém kraji k 1. 10. 2010

Druh střední školy	Počet středních škol v kraji
Gymnázium	10
Škola s technickým zaměřením	13
Zdravotnická škola	2
Ekonomická a hotelová škola	10
Umělecká škola	2
Škola vyučuje více rozličných oborů	14

5.1.4 Metoda sběru dat

Pro pedagogický výzkum byla zvolena metoda nepřímá vyšetřovací prostřednictvím dotazníku. „Dotazníková metoda spočívá v písemném zodpovídání písemně položených otázek.“ [10] Tato metoda byla zvolena právě proto, že pro získání potřebných dat je nejvhodnější. Dotazník byl sestaven tak, aby mohl být snadno vyplněn samotným respondentem a nebyla zapotřebí pomoc tazatele.

Touto metodou může být osloven větší počet respondentů, jelikož dotazník může být distribuován jako poštovní zásilka, příloha v tisku, součást emailu nebo prostřednictvím tazatele nabídnut respondentovi. Následně tento dotazník respondent vyplní a zpravidla zašle tazateli (osobě, která výzkum realizuje) zpět anebo dotazník vyplní přímo za pomoci tazatele.

5.1.5 Tvorba dotazníku

Dotazník je určen k získání potřebných dat od respondentů. Dotazník vytvořený pro tento pedagogický výzkum obsahoval dva typy dat:

- informační data (údaje o respondentech a specifikace, které slouží pro základní rozlišení škol, popřípadě pro možné srovnání jednotlivých typů zařízení)
- a data o subjektu (informace, které tvoří hlavní část dotazníku a jsou zdrojem požadovaných dat pro splnění cílů dotazníku).

V navrženém dotazníku byly použity dva typy otázek, které společně vytvořily dotazník. Jejich použití v dotazníku je s ohledem na jejich vypovídající schopnost, proto nejlepší použít je v kombinaci. Jedná se o:

- otázky uzavřené („Vyznačují se tím, že se u nich respondentům předkládá vždy určitý počet předem připravených odpovědí.“ [11] Je tedy předpokládána odpověď z nabízených možností.)
- a otázky otevřené („Tyto položky nenavrhují respondentovi žádné hotové odpovědi. Je u nich určen jen předmět, ke kterému se mají vyjádřit, jinak není respondent zpravidla nijak usměrňován.“ [11] To znamená, že respondent může uvést odpověď svými vlastními slovy).

Při odpovídání na uvedené otázky nebyl respondent nijak omezován v počtu odpovědí a mohl tak uvést více možností odpovědí. Jelikož některé otázky v hlavní části dotazníku měly jednu z možností výběru odpovědi i možnost praxe studentů, bylo přistoupeno k vytvoření samostatného dotazníku pro gymnázia, a to z toho důvodu, že studenti těchto škol praxi neabsolvují. Proto také byly připraveny dva druhy dotazníku.

Dotazník byl vytvořen v programu Microsoft Word. Pro snazší práci byla využita funkce, kdy je možné do textu vkládat pole pro zaškrtnutí či psaní odpovědi na uvedené otázky.

Nejprve byl vytvořen návrh dotazníku, který byl předložen malé skupině respondentů z řad studentů pedagogiky, kteří cvičně vyplnili dotazník. Tím bylo docíleno, že z dotazníku byly odstraněny hrubé chyby a nedostatky. Následně na základě námětů byl dotazník upraven a rozeslán mezi respondenty. Konečný dotazník pro střední odborné školy je uveden v příloze č. 6.4.4 a pro gymnázia 6.4.5.

5.2 Realizace pedagogického výzkumu

Sběr dat proběhl pomocí dotazníků, které byly respondentům zaslány prostřednictvím emailu, a to z důvodu možnosti oslovení velkého počtu respondentů a minimálních nákladů na provedený výzkum. Další výhodou dotazování prostřednictvím emailu je rychlá komunikace mezi respondentem a tazatelem. Databáze respondentů byla vytvořena na základě podkladů z webových stránek Libereckého kraje (Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu).

Samotné zodpovězení probíhalo v několika krocích. Nejprve si respondent přečetl průvodní dopis k dotazníku, kde byl uveden důvod sběru dat s upozorněním na anonymitu respondentů a následně byl seznámen s postupem při vyplňování dotazníku. Ukázka průvodního dopisu je uvedena v příloze č. 6.4.3. Samotné vyplnění

dotazníku bylo již jednoduché, jelikož dotazník byl vytvořen přes funkci Microsoft Word. Proto stačilo dotazník otevřít, uložit například na plochu, vyplnit přednastavená pole, následně opět uložit a na závěr odeslat zpět jako přílohu na uvedený email.

Začátek dotazování byl zahájen počátkem prosince 2010, kdy byl hromadně odeslán email respondentům. Druhé oslovení respondentů proběhlo v lednu 2011. Dotazování bylo v únoru 2011, přičemž bylo docíleno 56 % návratnosti dotazníků.

Tab. 2 Úspěšnost při dotazování

Druh střední školy	Počet oslovených škol	Počet zodpovězených dotazníků	Úspěšnost
Střední odborná škola	40	23	57,5 %
Gymnázium	10	5	50 %
Celkem	50	28	56 %

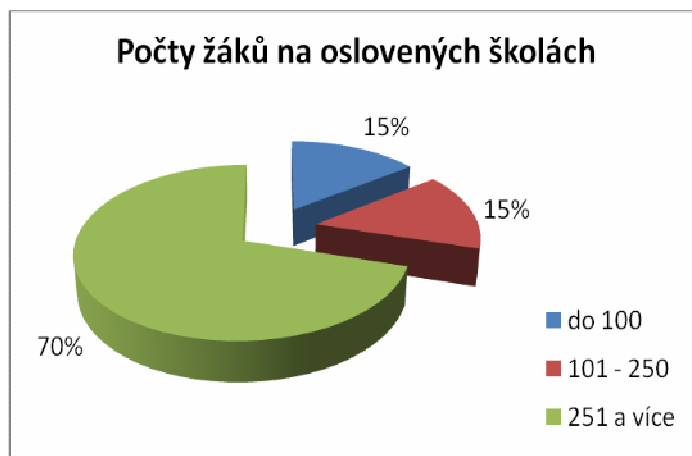
5.3 Vyhodnocení dotazníků

Vyhodnocení dotazníků proběhlo odděleně pro střední odborné školy a gymnázia, jelikož byly použity dva druhy dotazníků, kde se pořadí otázek a především obsah otázek ne zcela shodovaly. Některé výsledky u společných otázek pro obě skupiny, budou však prezentovány společně, jak pro střední odborné školy, tak pro gymnázia.

5.3.1 Údaje o respondentech

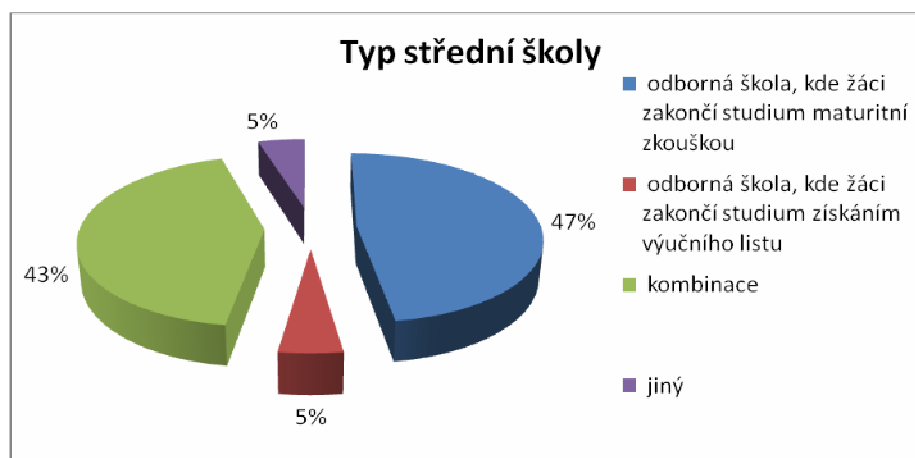
V pedagogickém výzkumu byly osloveny všechny střední školy včetně gymnázií v Libereckém kraji, přičemž odpověděla více jak polovina dotázaných, vyjádřeno v procentech 56 % oslovených. Úspěšnost při dotazování byla tedy poměrně vysoká.

Na zasláný dotazník odpověděly především střední školy, které navštěvuje více jak 250 žáků, tyto respondenti tvořili při dotazování 70 %. Přesné procentní zastupení středních škol s různými počty žáků, které odpověděly na zasláný dotazník jsou uvedeny v grafu níže.

Obr. 8 Graf – Počty žáků na oslovených školách

Struktura respondentů z řad středních odborných škol byla složena především ze škol, kde žáci zakončí studium získáním výučního listu, jedná se 47 % respondentů. Následovaly střední školy s kombinací oborů, kdy střední odborná škola umožňuje zakončení školní docházky jak maturitní zkouškou, tak i výučním listem. Procentní zastoupení jednotlivých druhů středních škol je uvedeno v grafu níže.

Obr. 9 Graf – Typ střední školy

5.3.2 Znalosti vedení škol o působení svých absolventů

Takřka všichni oslovení se shodli na tom, že sledují další působení svých absolventů po ukončení školní docházky na jejich střední škole. Většina respondentů však uvedla, že se jedná pouze o některé absolventy a nikoli o všechny žáky střední školy.

Informovanost vedení středních škol o oborech popřípadě o pracovní pozici, na které pracuje jejich absolvent, je poměrně malá. Přes 90 % osloveného vedení

středních odborných škol zná pouze jen u některých žáků jejich další uplatnění na trhu práce, dokonce 4 % vedení odborných škol vůbec nezná další působení jejich absolventů.

Obr. 10 Graf – Znalosti vedení středních odborných škol o zvolených oborech absolventů

U vedení gymnázií jsou znalosti o působení svých absolventů o něco lepší, 20 % dotázaných gymnázií má znalosti o zvolených oborech a pracovním umístění svých absolventů a ostatní mají povědomí alespoň o některých.

Obr. 11 Graf - Znalosti vedení gymnázií o zvolených oborech absolventů

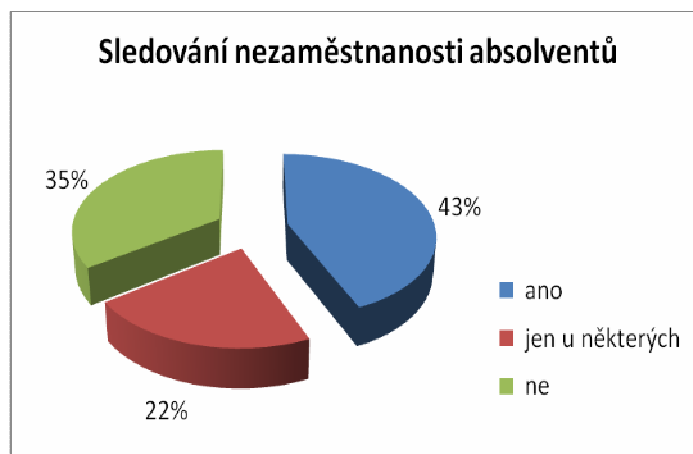
5.3.3 Sledování nezaměstnanosti absolventů

Více jak 75 % vedení středních odborných škol sleduje nezaměstnanost svých absolventů, následně i s těmito daty dále pracují. Tyto údaje ještě používají pro:

- výchovné poradce, kteří informaci používají pro pracovní poradenství
- uvádění do výroční zprávy

- zpracování interního přehledu
- úpravu skladby oborů vzdělávání
- zpětnou vazbu a zkvalitnění výuky a nebo
- pouze pro informování vedení.

Naopak 35 % oslovených respondentů z řad vedení středních škol vůbec nezná nebo nesleduje, jaká je nezaměstnanost jejich absolventů.

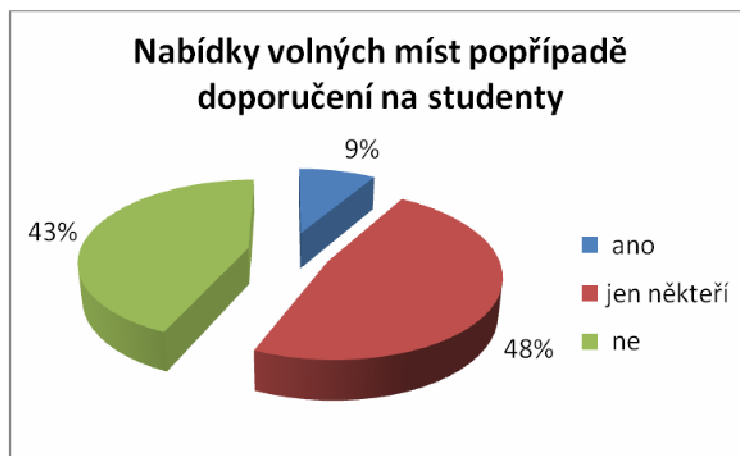

Obr. 12 Graf – Sledování nezaměstnanosti absolventů vedením středních odborných škol

Polovina vedení gymnázií sleduje taktéž nezaměstnanost svých absolventů. Tyto informace pak dále používá k informování žáků o rizikových volbách vysokých škol a o možnostech jejich povolání. Naopak druhá polovina dotázaných z řad vedení gymnázií nezaměstnanost svých absolventů nezná nebo nesleduje vůbec.

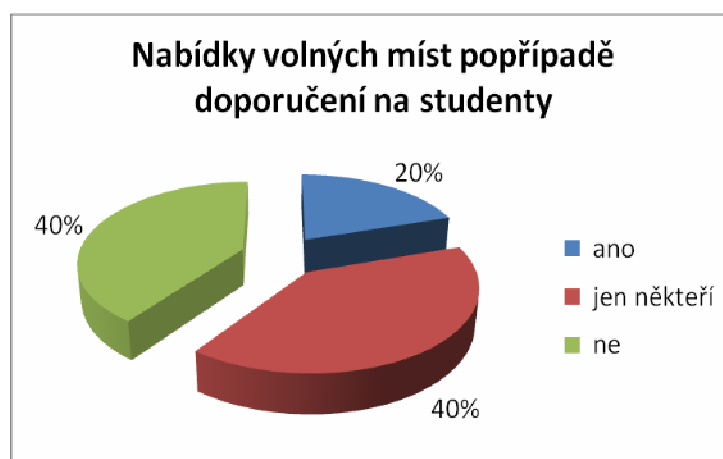
5.3.4 Informace o současné spolupráci středních škol se svým absolventem

Více jak polovina středních odborných škol získává nabídky volných pracovních míst od svých absolventů nebo předávají doporučení na své současné žáky svým absolventům. Tuto formou spolupráce, vyjádřeno v procentech, využívá 48 % dotázaných respondentů. U 43 % dotázaných středních škol není využívána ani jedna z uvedených forem spolupráce.

Obr. 13 Graf – Nabídky volných míst pro žáky středních odborných škol od absolventů školy popřípadě doporučení na stávající žáky pro absolventy

U gymnázií 60 % dotázaných spolupracuje se svými absolventy a zveřejňuje nabídky volných pracovních míst od svých absolventů nebo dává doporučení na své současné studenty. Ostatní gymnázia možnost této formy spolupráce nevyužívají.

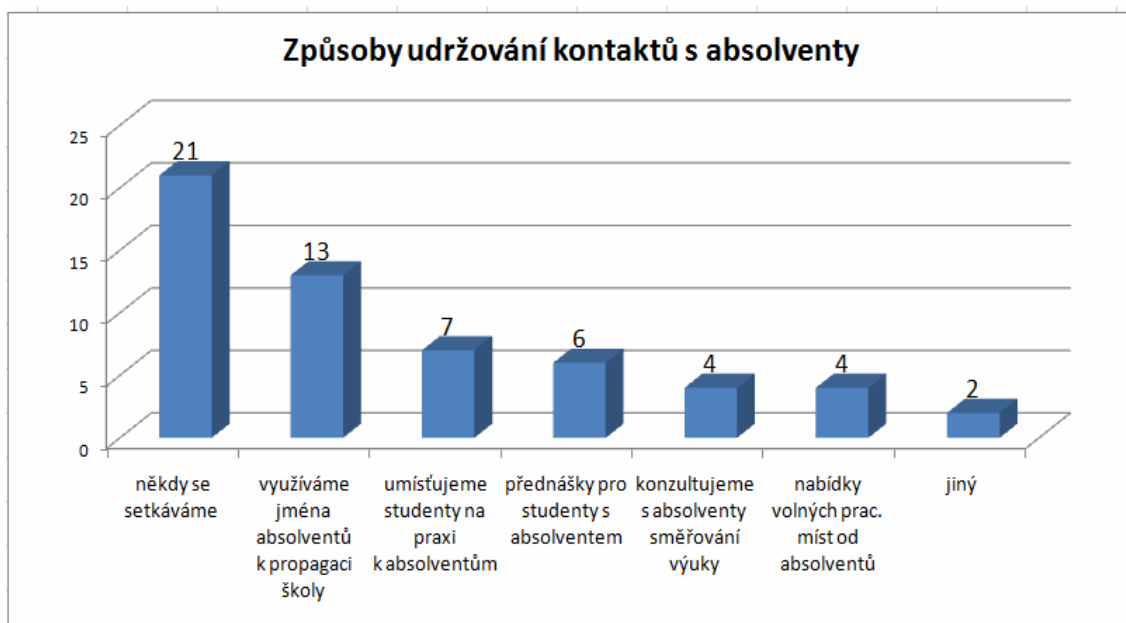
Obr. 14 Graf - Nabídky volných míst pro žáky gymnázií od absolventů školy popřípadě doporučení na stávající žáky pro absolventy

Všichni dotázaní z řad vedení středních odborných škol a gymnázií odpověděli, že se snaží udržovat kontakty se svými absolventy. Z nich 75 % uvedlo, že tento kontakt udržují jen s některými absolventy.

Mezi nejčastěji uváděný způsob udržování kontaktu u středních odborných škol je uvedeno občasné setkávání, například na třídních srazech, následuje využívání jmen absolventů vedením školy k propagaci školy. Téměř třetina respondentů uvedla, že umisťuje žáky na praxi ke svým absolventům a také, že pořádají přednášky

pro své žáky, na kterých hovoří absolvent či absolventi o praxi a svých zkušenostech z oboru. Možnost zveřejňování nabídek volných pracovních míst od absolventů a konzultování směřování výuky s absolventy vedením středních odborných škol se využívá již minimálně.

Jako další možnosti udržování kontaktů střední školy s absolventem (v grafu označeno jako „jiný“) byly uvedeny - setkávání na pravidelných výročních školky popřípadě kontakt s absolventy prostřednictvím sociálních sítí.

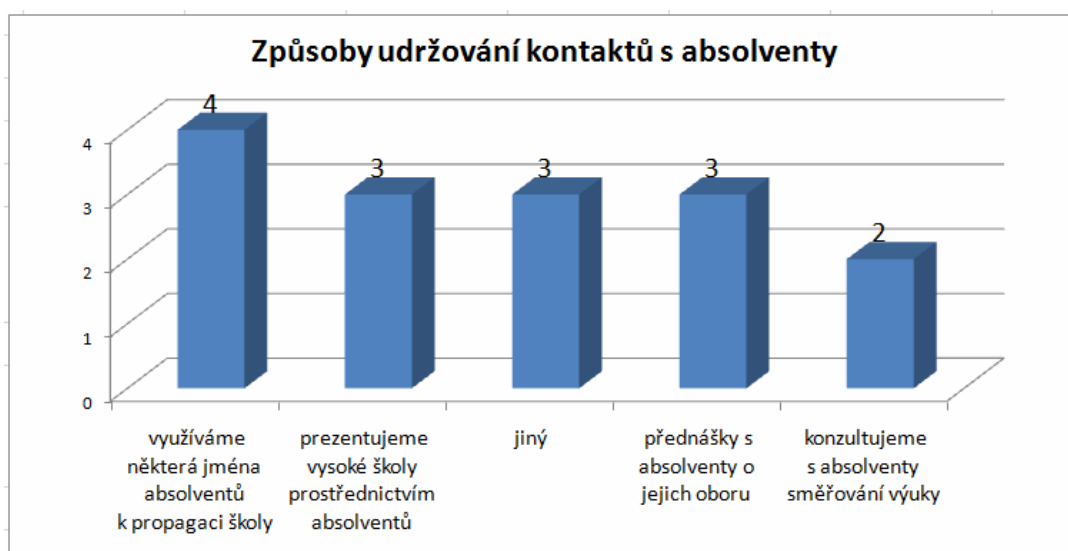

Obr. 15 Graf – Způsoby udržování kontaktů vedení středních odborných škol se svými absolventy

Vedení gymnázií jako nejčastěji vybíraný způsob udržování kontaktů s absolventy uvádí využívání některých jmen absolventů k propagaci školy, což uvedlo 80 % dotázaných. Dále pak spolupracují s absolventy na prezentaci vyšších odborných škol nebo vysokých škol, na kterých absolventi studovali, popřípadě ještě studují.

Školy také využívají absolventy pro pořádání přednášek k prezentaci jejich zvoleného oboru. Stejně se používají i jiné způsoby udržení kontaktů, jako například prostřednictvím srazů, popřípadě Klubu absolventů.

Nejméně jsou využívány konzultace pedagogů/vedení gymnázií s absolventy o směřování výuky s ohledem na požadavky různých oborů a vysokých škol.

Obr. 16 Graf – Způsoby udržování kontaktů vedení gymnázií se svými absolventy

5.3.5 „Návrh“ do budoucna

Jelikož všichni respondenti uvedli, že se nějakou formou spolupráce snaží udržet kontakt se svými absolventy, nebylo přistoupeno k vyplnění následujících otázek. Respondenti měli totiž vyplňovat dotazník dále jen v tom případě, pokud opověděli na otázku „Udržujete kontakt se svými absolventy?“ záporně.

Tyto otázky byly směřovány k tématu, z jakého důvodu nebyla prozatím navázána spolupráce s absolventy střední školy, popřípadě zda by střední školy měly zájem o rozvíjení spolupráce s absolventy školy.

5.4 Shrnutí vyhodnocení pedagogického výzkumu

Pedagogického výzkumu se účastnila více jak polovina dotázaných středních škol v Libereckém kraji. Bylo dosaženo vysoké návratnosti dotazníků, které byly zaslány na konkrétní emailové adresy především ředitelům středních škol.

V pedagogickém výzkumu bylo zjištěno, že většina středních odborných škol a gymnázií v Libereckém kraji udržuje alespoň jeden druh spolupráce se svými absolventy. Během výzkumu nebyla bohužel nalezena u středních škol v Libereckém kraji žádná nová forma či nový směr této spolupráce, kterým by se tento druh partnerství mohl ubírat.

5.5 Doporučení na základě vyhodnocení

Na základě pedagogického výzkumu byl zjištěn jeden příznivý fakt, a to že se většina středních odborných škol a gymnázií v Libereckém kraji věnuje určité formě spolupráce se svými absolventy. Jedná se pouze o několik málo forem spolupráce, která se opakuje u většiny středních škol. Tuto spolupráci je možné snadno rozšířit i o řadu dalších aktivit, které mohou přispět k vylepšení postavení střední školy na trhu s nabídkami studijních a učebních oborů.

Nutno zdůraznit, že velmi častá odpověď respondentů byla, že povědomí o působení svých absolventů má nebo kontakty se svými absolventy udržuje střední škola pouze s některými. Aby spolupráce středních škol a absolventů mohla být navázána nebo prohloubena její funkčnost, je důležitá náklonnost a podpora spolupráce u obou stran.

5.5.1 Možnosti a druhy spolupráce

Různé formy spolupráce a jejich významy jsou již podrobně popsány v kapitole č. 4. Formy spolupráce jsou rozděleny na aktivity ze strany školy, zároveň absolventa a školy nebo nejprve ze strany samotného absolventa.

Jsou zde uvedeny i další možnosti spolupráce, které vyplývají z navrhovaných setkání absolventů. Jedná se o formu spolupráce mezi absolventy, která je navázána na základě shromáždění absolventů a propojení jejich pracovních aktivit (propojení setkání různých ročníků absolventů a vzájemné seznámení s jejich profesemi).

5.5.2 Návod pro navázání hodnotné spolupráce

Návod pro navázání spolupráce s následným pokračováním, je zaměřen na případy středních škol, kde současná podoba spolupráce je ve velmi malém měřítku nebo není ani v jedné uvedené podobě. Spolupráce mezi střední školou a absolventem může být navázána několika způsoby. V této části budou zmíněny především možnosti navázání spolupráce ze strany střední školy směrem k absolventovi či absolventům; pokud chce totiž absolvent navázat spolupráci se střední školou, tak je tento způsob mnohem jednodušší a zpravidla se absolvent obrátí přímo na vedení školy, třídního učitele či konkrétního pedagoga.

- a) Individuální oslovení absolventa - Mezi ty snazší způsoby pro navázání spolupráce pomocí prvního oslovení by mohlo být zařazeno využití

prostředníka, a to například v podobě třídního učitele nebo třídního zástupce. Jednalo by se tedy o individuální oslovení absolventa či absolventů pro navázání spolupráce. Jsou to osoby, které jsou často ve spojení s absolventy nebo mají k dispozici databázi kontaktů na ně.

- Prostředník v podobě třídního zástupce z řad absolventů (Jedná se osobu, který zpravidla udržuje kontakt se spolužáky/absolventy. Obvykle svolává třídní srazy a podobné události.)
- Prostředník v podobě třídního učitele (Osoba, která je většinou v styku s absolventy i po ukončení školní docházky, jelikož po dobu jejich studia byl kontaktní osobou. Často je zván na různé společenské události a třídní srazy absolventů.)

Výhody tohoto způsobu oslovení jsou značné; individuální oslovení absolventů je zpravidla více úspěšnější, je docíleno vysoké zpětné vazby, výsledkem je oslovení konkrétních ročníků popřípadě osob, náklady na tento způsob kontaktu absolventů jsou nižší, jelikož tato metoda je založena na určité dobrovolnosti, popřípadě drobném ohodnocení.

Nevýhody shledáváme v tom, že tato metoda předpokládá, že prostředníci mají k dispozici databázi absolventů; bez ní není možné této metody využít.

Způsob oslovení – způsob oslovení je možné realizovat prostřednictvím emailu (hromadné rozeslání do emailových schránek absolventů), sociálních sítí (uveřejnění výzvy určitému okruhu osob nebo také rozeslání zprávy prostřednictvím sociálních sítí), třídní srazy, při osobním setkání či klasickou poštou (rozeslání standardních dopisů s oslovením).

Tento způsob oslovení může sloužit pro navázání všech druhů spolupráce, jak je uvedeno v kapitole č. 4.

- b) Plošné oslovení absolventů – Patří mezi obtížnější způsoby oslovení absolventů především z hlediska důležitosti zvolení vhodných prostředků pro plošné oslovení. Tento způsob by měl být zpravidla řízen vedením školy, jelikož se jedná o oslovení několika ročníků najednou či všech absolventů střední školy. Mezi zapojené osoby do tohoto způsobu může patřit:

- samotné vedení školy nebo

- vedení školy za podpory třídních učitelů

Způsob oslovení - zde je velmi důležité vybrat způsob popřípadě médium, přes které bude oslovení provedeno. Vhodné je využít prostředí medií k plošnému oslovení, jako například regionální deníky a časopisy, rozhlas nebo sociální sítě.

Výhody tohoto způsobu jsou v tom, že je možné oslovit velké množství absolventů (například i s věkovým rozdílem) prostřednictvím nějaké výzvy v mediích a zároveň tím zvýšit povědomí o střední škole u veřejnosti. Tuto metodu oslovení je vhodné použít i pro oslovení absolventů vysokých škol, zde je však vhodné využít celostátních deníků či jiných medií.

Nevýhody jsou v tom, že pro tento způsob oslovení je zapotřebí vyhradit větší finanční prostředky a zároveň při špatném výběru média může být předpokládána odezva absolventů mnohem menší.

Tento způsob oslovení by mohl být využíván pro svolání absolventů střední školy k výročí školy, různých druhů oslav (například otevření nově zrekonstruovaných prostor, nových odborných učeben, ...), v neposlední řadě například pro vyslovení podpory pro střední školy v případě nějakých protestů (v poslední době například slučování či zánik středních škol).

5.5.3 Návod na prohloubení a pokračování hodnotné spolupráce

Nejlepší návod na prohloubení a pokračování spolupráce je v úspěšnosti či spokojenosti obou stran s předchozí spoluprací. Nejlépe se navazuje na takovou spolupráci, ve které bylo dosaženo kladného výsledku pro obě strany. Poté se zpravidla tato spolupráce zachová a může pokračovat i po několik let.

ZÁVĚR

V současné době se každé vedení střední školy snaží udržet a zároveň i zvyšovat tzv. úroveň své školy. V neposlední řadě je kladen velký důraz na propagaci školy, a to tak, aby si škola zajistila dostatečné množství žáků v prvních ročnících. Často je v médiích uvedena zpráva, že dochází ke slučování dvou i více škol z důvodu malého počtu žáků. Jeden z možných nástrojů pro rozvoj střední školy a její prezentaci na veřejnosti je možnost využití spolupráce mezi střední školou a jejím absolventem.

Bakalářská práce měla za cíl provést pedagogický výzkum mezi středními školami v Libereckém kraji a navrhnout možné efektivní řešení současné situace, která je ve spolupráci středních školy a jejich absolventů. Výzkumné šetření mělo za úkol zjistit, zda tyto školy znají, popřípadě shromažďují informace o působení svých absolventů po splnění školní docházky na jejich střední škole a popřípadě zda mezi střední školou a absolventem probíhala či i nadále probíhá nějaká forma spolupráce.

Na základě pedagogického výzkumu bylo zjištěno, že všechny střední školy, které odpověděly na dotazník, určitou formu spolupráce či kontaktu s absolventem využívají. Zpravidla se jedná o jeden či dva způsoby, například v podobě setkávání se na třídních srazech, kde se bohužel o intenzivní spolupráci nedá příliš hovořit.

Práce navrhuje především v kapitole č. 4 řadu způsobů různých druhů spoluprací, záleží jen na druhu střední školy. Podle svého odborného zaměření si může střední škola vybrat jednotlivé druhy spoluprací, různě je kombinovat, či propojit a uplatnit je pro společnou spolupráci. Různé druhy spoluprací jsou rozříděny podle prvotní aktivity, a to zda je ze strany střední školy či absolventa. Dále jsou zde uvedeny i příklady, že spolupráce může být využívána v jakékoliv době od ukončení školní docházky absolventa. Podmínkou spolupráce tedy není, že musí probíhat pouze u absolventů krátce po ukončení školní docházky.

V závěru práce jsou uvedeny způsoby, jak může střední škola navázat spolupráci se svými absolventy. Jednotlivé způsoby jsou doplněny i o příklady spoluprací a případné výhody a nevýhody.

Použitá literatura

- [1] Česká republika. Listina základních práv a svobod. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. 1993, Dostupný také z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
- [2] VALIŠOVÁ, A.; KASIKOVÁ, H.; A KOLEKTIV. Pedagogika pro učitele. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. Pedagogika a její vědní profil, s. 391. ISBN 978-80-247-1734-0
- [3] Organizace vzdělávací soustavy České republiky [online]. 2008 [cit. 2010-11-13]. Ústav pro informace ve vzdělání. Dostupné z WWW: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.
- [4] Český statistický úřad: Vzdělání obyvatelstva ve věku 15 a více let podle výsledků "Výběrového šetření pracovních sil" [online]. 2009 [cit. 2010-11-05]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0104.pdf.
- [5] Vzdělávání a trh práce [online]. 2008 [cit. 2010-11-13]. Národní ústav odborného vzdělávání. Dostupné z WWW: <http://www.nuov.cz/vzdelavani-a-trh-prace>.
- [6] ÚLOVCOVÁ, H., Uplatnění absolventů škol na trhu práce 2009 [online]. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2010 [cit. 2010-11-01]. Národní ústav odborného vzdělávání. Dostupné z WWW: http://www.nuov.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Uplatneni_2009_internet.pdf.
- [7] Česká republika. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Sbírka zákonů, Česká republika. 2004, částka 190, s. 23-27. Dostupný také z WWW: http://aplikace.msmt.cz/DOC/Skolsky_zakon_a_zakon_o_ped_prac_190-04.pdf.
- [8] TRHLÍKOVÁ, J.; ÚLOVCOVÁ, H.; VOJTĚCH, J. Zájem absolventů o studium oboru a důvody pro volbu oboru [online]. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2004 [cit. 2010-11-13]. Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce. Dostupné z WWW: <http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/SStranka.aspx?Fulltext=profil%20absolventa&CiloveSkupiny=2&KodStranky=4.1.08>.

- [9] Český statistický úřad [online]. 2009 [cit. 2010-11-13]. Průměrný počet zaměstnanců v národním hospodářství podle odvětví. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0503.pdf>.
- [10] HORÁK, J; KRATOCHVÍL, M; PAŘÍZEK, V. Základy pedagogiky. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2001. Používané metody ped. výzkumu, s. 84. ISBN 55-070-01.
- [11] CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu : Základy kvalitativního výzkumu. první. Praha: Grada, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [12] PRŮCHA, J; WALTEROVÁ, E; MAREŠ, J. Pedagogický slovník. první. Praha: Portál, 1995. 292 s. ISBN 80-7178-029-4.
- [13] Česká republika. Zákon č. 561/2004 Sb., Sbírka zákonů č. 317 / 2008. 2008, 103, s. § 65. Dostupný také z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>>.
- [14] Česká republika. Zákon č. 561/2004 Sb., Sbírka zákonů č. 317 / 2008. 2008, 103, s. § 122. Dostupný také z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>>.
- [15] Česká republika. Zákon č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři. Sbírka zákonů, Česká republika. 2005, Dostupný také z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_p=15&PC_8411_l=13/2005&PC_8411_ps=10#10821>.
- [16] Česká republika. 262/2006 Sb., zákoník práce. 2006, Dostupný také z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_l=262/2006&PC_8411_pi=400&PC_8411_ps=10>.
- [17] Integrovaný portál MPSV [online]. 14. 11. 2005, 2. 6. 2006 [cit. 2011-02-14]. Informační a poradenská střediska při úřadech práce (IPS). Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska>>.
- [18] PUNCH, F. Úspěšný návrh výzkumu. vyd. první. Praha: Portál, s. r. o., 2008. 230 s. ISBN 978-80-7367-468-7.
- [19] MAŇÁK, J; ŠVEC, V. Cesty pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2004. 78 s. ISBN 80-7315-078-6.
- [20] ŠVARŤÍČEK, R; ŠEDOVIČ, K. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 375 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [21] Rámcový vzdělávací program : RVP metodický portál [online]. 2007 [cit. 2010-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://rvp.cz/>>.

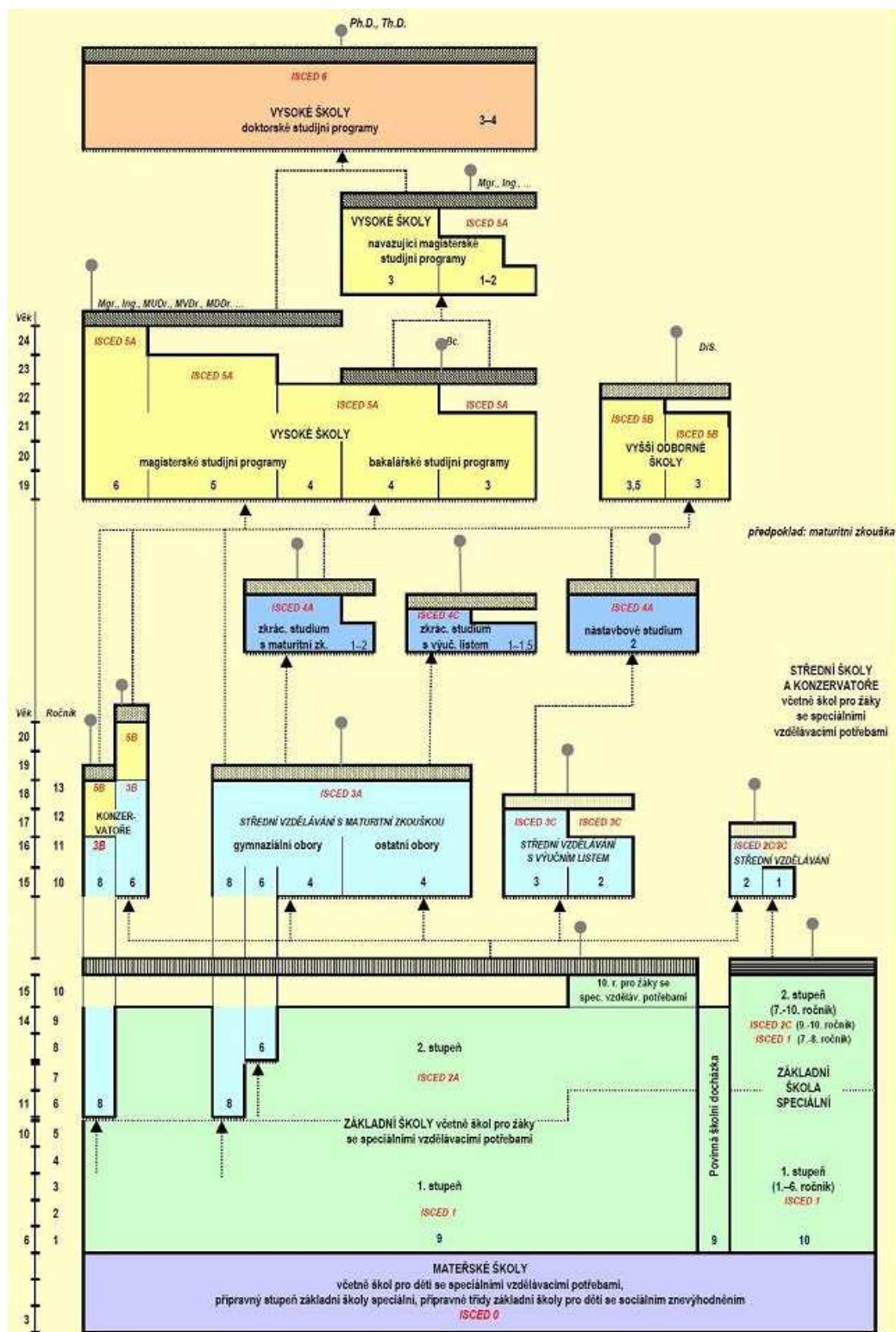
- [22] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Praha : 2001 [cit. 2010-03-22]. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, Bílá kniha 2001. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/bila-kniha/narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-bila-kniha-2001>>.
- [23] KALOUS, J., VESELÝ, A., Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2006. 181 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-1259-3 (soubor : brož.).
- [24] PRŮCHA, Jan. Pedagogický výzkum: Uvedení do teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. 132 s. ISBN 80-7184-132-3.

Seznam příloh

6.1	Vzdělávací soustava.....	54
6.2	Praktické vyučování, učební a umělecká praxe v zákonech České republiky	55
6.2.1	Organizace středního vzdělávání ve školském zákoně.....	55
6.2.2	Hmotné zabezpečení a odměny za produktivní činnost ve školském zákoně	55
6.2.3	Náležitosti smlouvy o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování ze sbírky o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři.....	56
6.2.4	Praxe ve sbírce o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři.....	57
6.2.5	Odborná praxe absolventů škol v zákoníku práce	59
6.2.6	Společná a zvláštní ustanovení o odpovědnosti za škodu v zákoníku práce	59
6.3	Informační leták Informačního a poradenského střediska pro volbu povolání Úřadu práce v Liberci	61
6.4	Pedagogický výzkum.....	62
6.4.1	Celkový seznam středních škol v Libereckém kraji - zřizované krajem	62
6.4.2	Celkový seznam středních škol v Libereckém kraji, soukromé školy.....	65
6.4.3	Ukázka průvodního dopisu k dotazníku	66
6.4.4	Ukázka dotazníku pro stření odborné školy	67
6.4.5	Ukázka dotazníku pro gymnázia.....	70

6 Přílohy

6.1 Vzdělávací soustava

Obr. 17 Schéma vzdělávacího systému České republiky¹

¹ Ústav pro informace ve vzdělávání [online]. 2009 [cit. 2010-09-26]. Školský systém v České republice. Dostupné z WWW: <<http://www.uiv.cz/clanek/149/1731>>.

6.2 Praktické vyučování, učební a umělecká praxe v zákonech České republiky

6.2.1 Organizace středního vzdělávání ve školském zákoně

Organizace středního vzdělávání [13]

§ 65

(1) Vzdělávání ve střední škole se člení na teoretické a praktické vyučování a výchovu mimo vyučování, praktické vyučování se člení na odborný výcvik, cvičení, učební praxi a odbornou nebo uměleckou praxi a sportovní přípravu, a to podle jednotlivých oborů vzdělání. Odborná nebo umělecká praxe a sportovní příprava může být uskutečňována i v období školních prázdnin po dobu stanovenou rámcovým vzdělávacím programem.

(2) Praktické vyučování se uskutečňuje ve školách a školských zařízeních nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání a uzavřely se školou smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání.

(3) Na žáky se při praktickém vyučování vztahují ustanovení zákoníku práce, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, péči o zaměstnance a pracovní podmínky žen a mladistvých, a další předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

6.2.2 Hmotné zabezpečení a odměny za produktivní činnost ve školském zákoně

Hmotné zabezpečení a odměny za produktivní činnost [14]

§ 122

(1) Žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol poskytuje odměnu za produktivní činnost právnická osoba, která vykonává činnost školy, a to z prostředků získaných touto produktivní činností; výši této odměny stanoví ředitel školy podle rozsahu a kvality produktivní činnosti. Pokud žáci konají praktické vyučování nebo studenti odbornou praxi u jiné osoby, poskytuje jim odměnu za produktivní činnost tato osoba. Pro účely tohoto zákona se za produktivní činnost považuje činnost, která přináší příjem. Minimální výše měsíční odměny za produktivní činnost pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin, strana 4868 Sbírka zákonů č. 317/2008 Částka 103 30 % minimální mzdy. Při jiné délce stanovené týdenní

pracovní doby nebo v případě, že žák nevykonával produktivní činnost po dobu celého měsíce, se výše odměny za produktivní činnost úměrně upraví.

(2) Dětem v mateřských školách, žákům základních škol a nezletilým žákům středních škol se poskytuje hmotné zabezpečení, které zahrnuje školní stravování po dobu jejich pobytu ve škole a ve školském zařízení podle § 117 odst. 1 písm. b) a c), a dále v případě potřeby ubytování. Zletilým žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol lze poskytovat hmotné zabezpečení podle věty první.

(3) Hmotné zabezpečení podle odstavce 2 zajišťuje pro své děti, žáky a studenty právnická osoba, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení; právnická osoba zřizovaná státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí může hmotné zabezpečení zajišťovat ve spolupráci se zřizovatelem. Hmotné zabezpečení podle odstavce 2 lze poskytovat za úplatu.

(4) Školní stravování se zajišťuje přednostně v zařízeních školního stravování podle tohoto zákona. Právnické osoby, které vykonávají činnost škol nebo školských zařízení, mohou zajišťovat školní stravování smluvně i u jiné osoby poskytující stravovací služby; v případě právnických osob, které jsou zřízeny státem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy 6), s předchozím souhlasem ministerstva. Školní stravování se řídí výživovými normami.

(5) Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem podrobnější podmínky o poskytování hmotného zabezpečení.

6.2.3 Náležitosti smlouvy o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování ze sbírky o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři

Náležitosti smlouvy o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování [15]

§ 12

Smlouva o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování⁸⁾ obsahuje zejména:

- a) obory vzdělání a druh činností, které žáci při praktickém vyučování budou vykonávat,
- b) místo konání praktického vyučování,
- c) časový rozvrh praktického vyučování, jeho délku a den jeho zahájení,

- d) počet žáků, kteří se zúčastňují praktického vyučování,
- e) poskytování nástrojů a náradí používaných při praktickém vyučování a způsob dopravy žáků do místa výkonu praktického vyučování,
- f) způsob odměňování žáků za produktivní činnost,
- g) opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při praktickém vyučování, včetně ochranných opatření, která musí být přijata, zejména s uvedením osobních ochranných pracovních prostředků a k zajištění hygienických podmínek při praktickém vyučování,
- h) podmínky spolupráce pověřeného zaměstnance právnické osoby vykonávající činnost školy a pověřeného zaměstnance fyzické nebo právnické osoby při organizaci a řízení praktického vyučování na pracovištích fyzických nebo právnických osob a požadavky pro výkon činnosti pověřených zaměstnanců této fyzické nebo právnické osoby (dále jen „instruktor“),
- i) ujednání o náhradě nákladů, které jiné fyzické nebo právnické osobě prokazatelně a nutně vznikají výhradně za účelem uskutečňování praktického vyučování na jejím pracovišti.

6.2.4 Praxe ve sbírce o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři

Odborný výcvik [15]

§ 13

- (1) Odborný výcvik spočívá v osvojování si základních dovedností, činností a návyků, zhotovení výrobků, ve výkonu služeb nebo ve výkonu prací, které mají materiální hodnotu.
- (2) V odborném výcviku je v denní formě vzdělávání vyučovací jednotkou vyučovací den; v prvním ročníku nesmí být delší než 6 vyučovacích hodin.
- (3) Dopolední vyučování ve vyučovacím dni v denní formě vzdělávání začíná nejdříve v 7 hodin a odpolední vyučování ve vyučovacím dni v denní formě vzdělávání končí nejpozději ve 20 hodin. V odůvodněných případech může ředitel školy v denní formě vzdělávání určit počátek dopoledního vyučování žáků druhých, třetích a čtvrtých ročníků od 6 hodin a konec odpoledního vyučování žáků třetích a čtvrtých ročníků ve 22 hodin. Týdenní rozvrh vyučování žáků se upraví tak, aby mezi koncem jednoho vyučovacího dne a začátkem následujícího dne měli odpočinek alespoň 12 hodin.
- (4) Zpravidla po druhé hodině odborného výcviku konaného ve škole nebo ve školském zařízení se zařazuje přestávka v délce 15 až 25 minut.

(5) Pokud žáci konají odborný výcvik na pracovištích fyzických nebo právnických osob, mají přestávky shodně s jejich zaměstnanci v souladu s ustanovením zákoníku práce. Délka přestávek se nezapočítává do doby trvání vyučovacího dne.

(6) Odborný výcvik uskutečňovaný ve škole nebo ve školském zařízení provádí učitel odborného výcviku. Procvičování dovedností žáků na pracovištích fyzických nebo právnických osob se provádí za vedení a dozoru instruktorů. Instruktor vede současně nejvýše 6 žáků.

Cvičení [15]

§ 14

Cvičení je součástí praktického vyučování v předmětech, které posilují odborné vzdělávání a přípravu žáků. Cvičení se uskutečňuje zpravidla v odborných učebnách, laboratořích a dílnách nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob. Podmínky, za nichž se cvičení uskutečňuje, stanoví školní vzdělávací program.

Učební praxe, odborná praxe a umělecká praxe [15]

§ 15

(1) Učební praxe, odborná praxe a umělecká praxe se uskutečňuje v rozsahu stanoveném rámcovým vzdělávacím programem ve školách, ve školských zařízeních nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob.

(2) Učební praxe se uskutečňuje jako součást vyučování pravidelně. Odborná praxe a umělecká praxe se uskutečňuje jako součást vyučování v blocích, zpravidla v celých týdnech.

(3) Učební praxi, odbornou praxi a uměleckou praxi vyučuje učitel odborných a uměleckých odborných předmětů a učitel praktického vyučování. Procvičování dovedností žáků na pracovištích fyzických nebo právnických osob lze provádět za vedení a dozoru instruktorů.

(4) Organizační uspořádání učební praxe, odborné praxe nebo umělecké praxe stanoví ředitel školy podle zaměření daného oboru vzdělání a podle podmínek stanovených pro průběh vzdělávání v rámcovém vzdělávacím programu.

6.2.5 Odborná praxe absolventů škol v zákoníku práce

Odborná praxe absolventů škol [16]

§ 229

(1) Zaměstnavatelé zabezpečují absolventům středních škol, konzervatoří, vyšších odborných škol a vysokých škol přiměřenou odbornou praxi k získání praktických zkušeností a dovedností potřebných pro výkon práce; odborná praxe se považuje za výkon práce, za který přísluší zaměstnanci mzda nebo plat.

(2) Absolventem se pro účely odstavce 1 rozumí zaměstnanec vstupující do zaměstnání na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po řádném (úspěšném) ukončení studia (přípravy) 2 let, přičemž se do této doby nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené.

6.2.6 Společná a zvláštní ustanovení o odpovědnosti za škodu v zákoníku práce

Společná a zvláštní ustanovení o odpovědnosti za škodu [16]

§ 391

(1) Žáci střední školy, konzervatoře a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky nebo studenti vyšší odborné školy odpovídají právnické osobě vykonávající činnost dané školy nebo školského zařízení nebo právnické nebo fyzické osobě, na jejíchž pracovištích se uskutečňuje praktické vyučování, za škodu, kterou jí způsobili při teoretickém nebo praktickém vyučování anebo v přímé souvislosti s ním. Pokud ke škodě došlo při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé souvislosti s ní, odpovídají žáci nebo studenti za škodu právnické osobě vykonávající činnost tohoto školského zařízení. Studenti vysokých škol odpovídají vysoké škole za škodu, kterou jí způsobili při studiu nebo praxi ve studijním programu uskutečňovaném vysokou školou nebo v přímé souvislosti s nimi. Pokud ke škodě došlo při studiu nebo praxi nebo v přímé souvislosti s nimi u jiné právnické osoby nebo fyzické osoby, odpovídají studenti právnické nebo fyzické osobě, u níž se studium nebo praxe uskutečňovaly.

(2) Za škodu, která vznikla žákům základních škol a základních uměleckých škol při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá právnická osoba vykonávající činnost dané školy; při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé

souvislosti s ní odpovídá za škodu právnická osoba vykonávající činnost daného školského zařízení.

(3) Příslušná právnická osoba vykonávající činnost školy odpovídá žákům středních škol, konzervatoří a jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky a studentům vyšších odborných škol za škodu, která jim vznikla porušením právních povinností nebo úrazem při teoretickém a praktickém vyučování ve škole nebo v přímé souvislosti s ním. Došlo-li ke škodě při praktickém vyučování u právnické nebo fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá za škodu právnická nebo fyzická osoba, u níž se praktické vyučování uskutečňovalo. Došlo-li ke škodě při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé souvislosti s ní, odpovídá za škodu právnická osoba vykonávající činnost daného školského zařízení. Vykonává-li činnost školy nebo školského zařízení organizační složka státu nebo její součást, odpovídá za škodu jménem státu tato organizační složka státu.

(4) Příslušná vysoká škola odpovídá studentům vysokých škol za škodu, která jim vznikla porušením právních povinností nebo úrazem při studiu nebo praxi ve studijním programu uskutečňovaném vysokou školou nebo v přímé souvislosti s nimi. Pokud ke škodě došlo při studiu nebo praxi nebo v přímé souvislosti s nimi u jiné právnické osoby nebo fyzické osoby, odpovídá právnická nebo fyzická osoba, u níž se studium nebo praxe uskutečňovaly.

(5) Příslušná právnická osoba vykonávající činnost školského zařízení odpovídá fyzické osobě s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a fyzickým osobám v preventivně výchovné péči za škodu, která jim vznikla porušením právních povinností nebo úrazem při uskutečňování této činnosti nebo v přímé souvislosti s ní.

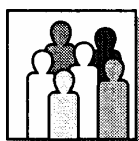
6.3 Informační leták Informačního a poradenského střediska pro volbu povolání Úřadu práce v Liberci

IPS **informační a poradenské středisko pro volbu povolání**

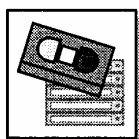
Informuje o:

- síti středních, vyšších a vysokých škol v ČR
- podmínkách přijímacího řízení
- nárocích na jednotlivá povolání
- uplatnění absolventů na trhu práce

Provádí:

- individuální a skupinové poradenství související s volbou a změnou povolání

Nabízí ke shlédnutí:

- krátké informativní videoklipy, které dokumentují obrazem i slovem základní pracovní činnosti jednotlivých profesí, včetně ukázek konkrétního pracovního prostředí

Organizuje besedy:

- pro žáky základních škol na téma "Volba povolání"
- pro vycházející ročníky maturitních, učebních oborů na téma "Vstup do zaměstnání, statut absolvent, možnost uplatnění na trhu práce, nabídka dalšího studia, evidence a smysl úřadu práce"

Účastní se:

- "Burzy škol" (prezentace škol, nabídka studijních a učebních oborů)

Poskytuje:

- popis jednotlivých škol
- přehledy volných míst
- karty povolání
- informační letáky o jednotlivých profesích
- počítačový program s nabídkou škol

Má k dispozici:

- počítačový testovací program zaměřený na zájmy, jehož výsledek napoví profesní oblast jednotlivce

Obr. 18 Informační leták [17]

6.4 Pedagogický výzkum

6.4.1 Celkový seznam středních škol v Libereckém kraji - zřizované krajem

Tab. 3 Celkový seznam středních škol zřizované krajem v Libereckém kraji

	Název školy	Zkratka	Ulice	Město	PSČ
1.	Gymnázium, Česká Lípa,	G Česká Lípa	Žitavská 2969	Česká Lípa	470 01
2.	Gymnázium, Mimoň	G Mimoň	Letná 263	Mimoň	471 24
3.	Gymnázium, Jablonec nad Nisou	G Jablonec	U Balvanu 16	Jablonec n. N.	466 34
4.	Gymnázium, Tanvald	G Tanvald	Školní 305	Tanvald	468 41
5.	Gymnázium F. X. Šaldy	G FXŠ Liberec	Partyzánská 530/3	Liberec	460 01
6.	Gymnázium, Frýdlant	G Frýdlant	Mládeže 884	Frýdlant	464 01
7.	Gymnázium Ivana Olbrachtta	GIO Semily	Nad Špejcharem 574	Semily	513 01
8.	Gymnázium, Turnov	G Turnov	Jana Palacha 804	Turnov	511 01
9.	Gymnázium, Jablonec nad Nisou	G Jablonec	Dr.Randy 4096/13	Jablonec n. N.	466 01
10.	Gymnázium a Střední odborná škola, Jilemnice	G a SOŠ Jilemnice	Tkalcovská 460	Jilemnice	514 01
11.	Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická, Liberec	G a SOŠPg Liberec	Jeronýmova 425/27	Liberec	460 07
12.	Obchodní akademie, Česká Lípa, náměstí Osvobození 422, příspěvková organizace	OA Česká Lípa	nám. Osvobození 422	Česká Lípa	470 01
13.	Vyšší odborná škola mezinárodního obchodu a Obchodní akademie, Jablonec nad Nisou	VOŠ a OA Jablonec	Horní náměstí 15	Jablonec n. N.	466 79
14.	Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Liberec	OA a JŠ Liberec	Šamánkova 500/8	Liberec	460 01
15.	Obchodní akademie, Hotelová škola a Střední odborná škola, Turnov	OA, HŠ a SOŠ Turnov	Zborovská 519	Turnov	511 01
16.	Střední odborná škola, Česká Lípa	SOŠ Česká Lípa	Lužická 588	Česká Lípa	470 01
17.	Střední průmyslová škola, Česká Lípa	SPŠ Česká Lípa	Havlíčková 426	Česká Lípa	470 01
18.	Střední průmyslová škola stavební, Liberec	SPŠStav Liberec	Sokolovské nám. 14	Liberec	460 31
19.	Střední průmyslová škola strojní a elektrotechnická a Vyšší odborná škola,	SPŠSE a VOŠ Liberec	Masarykova 3/460	Liberec	460 84

	Liberec				
20.	Střední průmyslová škola textilní, Liberec	SPŠText Liberec	Tyršova 1	Liberec	460 81
21.	Vyšší odborná škola sklářská a Střední škola, Nový Bor	VOŠ sklař a SŠ Nový Bor	Wolkerova 316	Nový Bor	473 01
22.	Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská, Kamenický Šenov	SUPŠ Kam. Šenov	Havlíčková 57	Kam. Šenov	471 14
23.	Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola, Jablonec nad Nisou	SUPŠ a VOŠ Jablonec	Horní náměstí 1/800	Jablonec n. N.	466 80
24.	Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská, Železný Brod	SUPŠ Žel. Brod	Smetanovo zátiší 470	Železný Brod	468 22
25.	Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola, Turnov	SUPŠ a VOŠ Turnov	Skálava 373	Turnov	511 01
26.	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Liberec	SzdravŠ a VOŠZdrav Liberec	Kostelní 9	Liberec	460 31
27.	Střední zdravotnická škola, Turnov	SZdravŠ Turnov	28. října 1390	Turnov	511 01
28.	Střední odborná škola a Gymnázium	SOŠ a G Liberec	Na Bojišti 15	Liberec	460 10
29.	Střední škola strojní, stavební a dopravní, Liberec	SŠ stroj, stav. a doprav. Liberec	Truhlářská 360/3	Liberec	460 01
30.	Integrovaná střední škola, Semily	ISŠ Semily	28. října 607	Semily	513 01
31.	Integrovaná střední škola, Vysoké nad Jizerou	ISŠ Vysoké n J.	Dr. Farského 300	Vysoké nad J.	512 11
32.	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Česká Lípa	SOŠ a SOU Česká Lípa	28. října 2707	Česká Lípa	470 06
33.	Střední průmyslová škola technická, Jablonec nad Nisou	SŠ tech Jablonec	Belgická 4852	Jablonec n. N.	466 01
34.	Střední škola řemesel a služeb, Jablonec nad Nisou	SŠ řemesel a služeb Jablonec	Smetanova 66	Jablonec n. N.	466 01
35.	Střední škola gastronomie a služeb, Liberec	SŠ GaS Liberec	Dvorská 447/29	Liberec	460 05
36.	Střední škola, Lomnice	SŠ Lomnice	Antala Staška	Lomnice n/P	512 51

	nad Popelkou	n P.	213		
37.	Střední škola hospodářská a lesnická, Frýdlant	SŠ hospodářská a les. Frýdlant	Bělíkova 1387	Frýdlant	464 01
38.	Střední odborná škola, Liberec	SOŠ Liberec	Jablonecká 999	Liberec	460 04

6.4.2 Celkový seznam středních škol v Libereckém kraji, soukromé školy

Tab. 4 Celkový seznam středních soukromých škol v Libereckém kraji

	Název školy	Ulice	Město	PSČ
1	Podještědské gymnázium, s.r.o.	Sokolovská 328	Liberec 14	460 14
2	Střední škola tvorby a designu nábytku, s.r.o.	Horská 167	Liberec 17	460 14
3	SOUKROMÁ HOTELOVÁ ŠKOLA HERGESELL spol. s r.o.	Na Žižkově 101/9	Liberec 6	460 06
4	Střední odborná škola obchodní s.r.o.	Broumovská 839	Liberec 6	460 01
5	Střední škola právní a Vyšší odborná škola právní, s.r.o.	Dr. Milady Horákové 447/60	Liberec 7	460 01
6	Střední umělecká škola v Liberci s.r.o.	Sladovnická 309	Liberec 30	463 11
7	Střední škola uměleckořemeslná a oděvní Liberec, s.r.o.	Hanychovská 832	Liberec 3	460 10
8	Soukromá obchodní akademie SOAPA, s.r.o.	Opletalova 4	Jablonec nad Nisou	466 01
9	Soukromá podnikatelská střední škola Česká Lípa v.o.s.	Pražská 3061	Česká Lípa	470 01
10	Euroškola Česká Lípa střední odborná škola s.r.o.	Železničářská 2232	Česká Lípa	470 01
11	Vyšší odborná škola hospodářská, s.r.o.	Hanychovská 37	Liberec 3	460 10
12	Střední odborné učiliště nábytkářské a střední odborná škola, s.r.o.	Horská 167	Liberec	460 14
13	Středisko praktického vyučování AUTO s.r.o.	Ruprechtická 365/55	Liberec 1	460 01

6.4.3 Ukázka průvodního dopisu k dotazníku

Dobrý den,

obracím se na Vás jako na odborníka z řad pedagogů s žádostí o vyplnění dotazníku pro účely vypracování bakalářské práce na téma „Spolupráce střední školy s absolventem“.

Cílem práce je zjistit podobu spolupráce střední školy se svými absolventy, popřípadě důvody proč tato spolupráce není navázána. Dalším úkolem je na základě výzkumu navrhnout další možnosti.

Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který bude sloužit pouze pro účely bakalářské práce.

Postup vyplnění dotazníku - otevřete přílohu v emailu, uložíte například na plochu, vyplníte, následně uložíte a při odesílání emailu zpět na můj email – m.kucerova@seznam.cz vložíte vyplněný dotazník jako přílohu.

Velmi děkuji za Vaši pomoc.

S pozdravem

Marie Kučerová

Studentka Technické univerzity v Liberci, Fakulta pedagogická

6.4.4 Ukázka dotazníku pro střední odborné školy

Tento dotazník včetně jeho vyhodnocení bude použit pouze pro bakalářskou práci na téma „Spolupráce střední školy s absolventem“. Dotazník je anonymní a nikde se nebude uvádět Vaše jméno ani jméno školy.

Velice Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

S pozdravem

Marie Kučerová

TU Liberec

Kolik žáků přibližně navštěvuje Vaši školu?

☐ do 100 ☐ 101 - 250 ☐ 251 a více

Na jakém typu střední školy působíte?

- ☐ gymnázium
- ☐ odborná škola, kde žáci zakončí studium maturitní zkouškou
- ☐ odborná škola, kde žáci zakončí studium získáním výučního listu
- ☐ konzervatoř
- ☐ kombinace předchozích (prosím zaškrtněte jednotlivé typy)
- ☐ jiný (prosím vypište)

Sledujete působení svého absolventa i po odchodu ze školy?

☐ ano ☐ jen u některých ☐ ne

Víte, v jakém oboru popřípadě na jaké pracovní pozici pracují Vaši absolventi?

☐ ano ☐ jen u některých ☐ ne

Sledujete procento nezaměstnanosti svých absolventů?

☐ ano ☐ jen u některých ☐ ne

Pokud ano či jen u některých, prosím uveďte, jakým způsobem pracujete s těmito daty

Nabízejí Vaši absolventi volná místa ve svých firmách, popřípadě chtějí od Vás doporučení na některé studenty?

☐ ano ☐ jen někteří ☐ ne

Udržujete kontakt se svými absolventy?

☐ ano ☐ jen s některými ☐ ne

Pokud ano či jen s některými, tak prosím uveďte způsob kontaktu (můžete uvést více variant).

- ☐ někdy se setkáváme (například setkání tříd)
- ☐ umísťujeme studenty na praxi k absolventům
- ☐ zveřejňujeme nabídky volných pracovních míst od absolventů
- ☐ pořádáme přednášky pro studenty, kde hovoří absolvent/absolventi o praxi
- ☐ konzultujeme s absolventy směřování výuky s ohledem na požadavky oboru
- ☐ využíváme některá jména absolventů k propagaci školy/oboru
- ☐ jiný (prosím vypište)

Pokud jste V POSLEDNÍ OTÁZCE ODPOVĚDĚLI NE, tak prosím pokračujte dalšími dvěma otázkami. Jinak Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Uveďte prosím důvod, proč prozatím nespolupracujete se svými absolventy (můžete uvést více variant)?

- ☐ špatné zkušenosti se spoluprací s absolventy
- ☐ absolventi nemají zájem o spolupráci
- ☐ jiný (prosím vypište)

Měli byste případný zájem o navázání eventuálně rozvinutí spolupráce Vaší školy s absolventy?

☐ ano ☐ jen s některými ☐ ne

Pokud ano nebo jen s některými, prosím uveďte, o jakou podobu spolupráce by se jednalo (můžete uvést více variant).

- ☐ umístění studentů na praxi k absolventům
- ☐ zveřejňování nabídek volných pracovních míst od absolventů

- ☐ pořádání přednášek pro studenty, kde hovoří absolvent/absolventi o praxi
- ☐ konzultování směru výuky s absolventy s ohledem na směřování oboru s absolventy
- ☐ využívání některých jmen absolventů k propagaci školy/oboru
- ☐ jiná (prosím vypište)

6.4.5 Ukázka dotazníku pro gymnázia

Tento dotazník včetně jeho vyhodnocení bude použit pouze pro bakalářskou práci na téma „Spolupráce střední školy s absolventem“. Dotazník je anonymní a nikde se nebude uvádět Vaše jméno ani jméno školy.

Velice Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

S pozdravem

Marie Kučerová

TU Liberec

Kolik žáků přibližně navštěvuje Vaši školu?

☐ do 100 ☐ 101 - 250 ☐ 251 a více

Sledujete působení svého absolventa i po odchodu ze školy?

☐ ano ☐ jen u některých ☐ ne

Víte, v jakém oboru popřípadě na jaké pracovní pozici pracují Vaši absolventi?

☐ ano ☐ jen u některých ☐ ne

Sledujete procento nezaměstnanosti svých absolventů?

☐ ano ☐ jen u některých ☐ ne

Pokud ano či jen u některých, prosím uveďte, jakým způsobem pracujete s těmito daty

Nabízejí Vaši absolventi volná místa ve svých firmách, popřípadě chtějí od Vás doporučení na některé studenty?

☐ ano ☐ jen někteří ☐ ne

Udržujete kontakt se svými absolventy?

☐ ano ☐ jen s některými ☐ ne

Pokud ano či jen s některými, tak prosím uveďte způsob kontaktu (můžete uvést více variant).

- ☐ prezentujeme před studenty vysoké školy prostřednictvím svých absolventů, kteří studují/studovali a popřípadě vyučují na těchto školách
- ☐ konzultujeme s absolventy směřování výuky s ohledem na požadavky různých oborů a vysokých škol
- ☐ pořádáme přednášky pro studenty, kde hovoří absolvent/absolventi o svém oboru
- ☐ využíváme některá jména absolventů k propagaci školy/oboru
- ☐ jiný (prosím vypište)

Pokud jste V POSLEDNÍ OTÁZCE ODPOVĚĎELI NE, tak prosím pokračujte dalšími dvěma otázkami. Jinak Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Uveďte prosím důvod, proč prozatím nespolupracujete se svými absolventy (můžete uvést více variant)?

- ☐ špatné zkušenosti se spoluprací s absolventy
- ☐ absolventi nemají zájem o spolupráci
- ☐ jiný (prosím vypište)

Měli byste případný zájem o navázání eventuálně rozvinutí spolupráce Vaší školy s absolventy?

- ☐ ano ☐ jen s některými ☐ ne

Pokud ano, prosím uveďte, o jakou podobu spolupráce by se jednalo (můžete uvést více variant).

- ☐ prezentace vysokých škol před studenty prostřednictvím svých absolventů, kteří studují/studovali a popřípadě vyučují na těchto školách
- ☐ konzultování směru výuky s absolventy s ohledem na požadavky různých oborů a vysokých škol
- ☐ zveřejňování nabídek volných pracovních míst u absolventů
- ☐ pořádání přednášek pro studenty, kde hovoří absolvent/absolventi o svém oboru
- ☐ využívání některých jmen absolventů k propagaci školy/oboru
- ☐ jiná (prosím vypište)